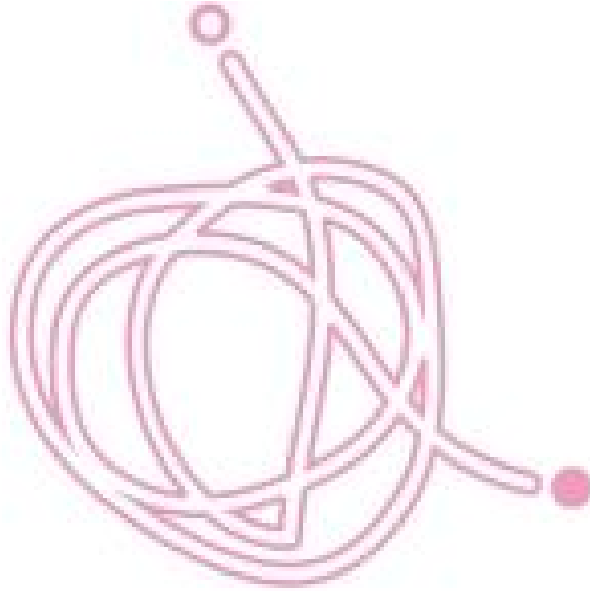

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

cream

Sisältöliiketoiminnan luovien prosessien johtaminen.
Creative Processes and Content Business Management.

Tiivistelmä hankkeen tavoitteista, toimenpiteistä, tuloksista ja arvioinnista

16.2.2007

Jetta Eklöf, Sanna Karkulehto ja Ilmari Leppihalme

Sisältöliiketoiminnan luovien prosessien johtaminen (CreaM)
Taideaineiden ja antropologian laitos
PL 1000, 90014 OULUN YLIOPISTO
tel. +358 8 553 3338
fax. +358 8 553 3341
www.cream oulu.fi

Oulun lääninhallitus
Sivistisosasto

EUROOPAN YHTEISÖ
Rakennerahastot

Sisällysluettelo

CreaM	1
TIIVISTELMÄ	2
1 Hankkeen toteutuminen suhteessa tavoitteisiin	4
1.1 Monitieteinen opinto-ohjelma	4
1.2 Verkostoituminen	6
1.3 Tutkimuksen soveltaminen	8
1.4 Koulutus- ja tiedonhankintapilotointi	10
TIEDOTUS	
2 Tiedotus ja näkyvyys	11
2.1 Mediaseuranta	11
2.2 www-sivusto	13
2.3 Postituslista ja asiantuntijaverkosto	14
TOIMINTA	
3 Julkaisut	15
3.1 Kuukauden artikkelit	15
3.2 Metkan pro gradut	17
3.3 Artikkelikokoelmat	18
3.4 Muut julkaisut	23
4 Tapahtumat	24
5 Pilotointi	33

HALLINTO

6 Ohjausryhmä	41
7 Henkilöstö	42
8 Arviointi	43
9 Lopuksi	46
Liitteet	52

CreaM

CreaM on sisältöliiketoiminta-alan toimintaedellytyksiä vahvistava, monitieteinen tutkimus-, kehitys- ja koulutushanke.

Hankkeen toteuttajana on Oulun yliopiston humanistisen tiedekunnan taideaineiden ja antropologian laitos. Rahoittajia ovat Oulun lääninhallituksen sivistisosasto ja Oulun kaupunki. Kokonaisbudjetti on 466 000 euroa.

Hankkeen toteuttamisaika on 1.1.2005–28.2.2007.

TIIVISTELMÄ

CreaM-hankeella oli neljä päätavoitetta:

- 1.) Uuden monitieteisen ja kansainvälisen opinto-ohjelman suunnitteleminen ja vakinaistamisen mahdollisuuksien kartoittaminen Oulun yliopistossa.
- 2.) Kansainvälinen ja valtakunnallinen verkostoituminen sekä yhteistyö.
- 3.) Tutkimustiedon ja osaajaverkoston synnyttäminen.
- 4.) Hankkeiden, ohjelmien ja tuotteiden pilotoitustyö.

Tässä raportissa kutakin tavoitetta on käsitelty lähemmin, kuvattu tavoitteiden saavuttamiseksi tehdyt toimenpiteet kahtena hankevuonna ja kerrottu niistä jatkotoimenpiteistä, joita tehdään eri tahoilla hankkeen päättymisen jälkeen.

Koulutustarvetta selvitettiin vuoden ajan rinnakkain valtakunnallisen koulutustarvekartoituksen kanssa sekä yhteistyössä kauppaja- ja teollisuusministeriön kanssa. Koulutukseksi pyrittiin suunnittelemaan korkeatasoinen, toimialan tarpeita vastaava ohjelma, joka on sopusoinnussa yleisten koulutuspoliittisten linjausten ja koulutusalan profiilien kanssa. MeTaL-maisteriohjelman toteuttamiseen sitoutuivat aietasolla Oulun yliopiston taideaineiden ja antropologian laitos, tietojenkäsittelytieteet ja taloustieteiden tiedekunta sekä Lapin yliopiston mediatiede. Ohjelman eteenpäinviemisessä jouduttiin kuitenkin odottamaan Oulun ja Lapin yliopistojen välisiä taloustieteitä koskevien neuvottelujen päätöksiä, ennen kuin maisteriohjelma voidaan viedä tutkintoasetukseen ja sille voidaan hakea rahoitusta. Maisteriohjelman suunnitelma ja eteenpäinvieminen siirrettiin joulukuussa 2006 Oulun yliopiston tietojenkäsittelytieteiden laitokselle.

Verkostoitumistilaisuuksia järjestettiin yhteensä 19, ja niissä oli noin 1200 osallistujaa. CreaMin rooli eri alojen toimijoiden yhteensaattamisessa sekä moottorina ja informanttina useiden yhteistyöhankkeiden käynnistämisessä verkoston toimijoiden kesken on ollut keskeinen. Toimintamalleista mm. Call for Creative Futures -konferenssista on muodostunut kiertävä tapahtumakonsepti, joka järjestetään seuraavan kerran lokakuussa 2007 Taideteollisen korkeakoulun Porin yksikössä Creative Leadership -hankkeen järjestämänä. 200 hengen asiantuntijaverkoston lista luovutetaan Oulun yliopiston V-LABille ja MeTaL-maisteriohjelmalle mahdollista jatkokäyttöä varten. V-LABin Internet-

sivujen (<http://mlab oulu.fi/>) alle siirtyvät myös hankkeen verkkosivujen tiedostot (ks. CreaMissa tuotettu Content Production –sivusto, sivuston URL: <http://contentproduction oulu.fi>).

CreaM-projektin monialainen ja -tieteisen verkostotyön ohella julkaisut ovat saaneet hankkeen palautteissa eniten kiitosta. Myös yritysmaailma on pitänyt tiedettä popularisoivia tapahtumia ja julkaisuja tärkeinä ja alan osaamista lisäävinä. Monitieteinen yhteistyö on ollut aktiivisinta, näkyvintä ja vaikuttavinta Oulun yliopiston eri tiedekuntien ja yksiköiden sekä Taideteollisen korkeakoulun ja Lapin yliopiston kanssa.

Hankkeessa tehdyt uudet julkaisut jäävät näkyvimmin täydentämään eri yliopistojen ja oppiaineiden opetusta ja oppimateriaaleja sekä tarjoamaan tietoa muille alan toimijoille.

Julkaisut:

Inkinen, Sam & Karkulehto, Sanna & Mäenpää, Marjo & Timonen, Eija: *Minne matka, luova talous?* Oulu: Rajalla. ISBN 952-5271-58-7

Inkinen, Sam & Karkulehto, Sanna (toim.) 2007: *Puhepidot Tornissa ja muita näkökulmia luovien toimialojen nykyhetkeen*. Taideaineiden ja antropologian laitoksen julkaisuja A. Kirjallisuus 16. Oulun yliopisto. ISSN 1239-0615, ISBN 978-951-42-8379-6.

Karkulehto, Sanna & Laine, Kimmo (eds) 2007: *Call for Creative Futures. Conference Proceedings*. Publications of the Department of Art Studies and Anthropology A. Literature 15. University of Oulu. ISSN 1239-0615, ISBN 978-951-42-8374-1.

CreaM on ollut mukana pilotoimassa useita hankkeita, ohjelmia ja tuotteita. Aloitteet hankepiloteihin nousivat toimialalta, sen toimijoilta ja yrityksistä. Piloteissa pyrittiin löytämään uusia ja innovatiivisia malleja mm. konseptien muodostukseen, tiedonhakuun sekä tapahtuma- ja hankeyhteistyöhön. Tässä raportissa on kerrottu kustakin pilotista lähemmin.

Raportin lopussa on yhteenvetoa hankkeen tuloksista sekä ”*Puhepidot Tornissa ja muita näkökulmia luovien toimialojen nykyhetkeen*” –julkaisusta artikkeli (Eklöf & Karkulehto) ”*Viestintäalan (liika)koulutus ja tulevaisuus. Mitä viestintäalan liikakoulutuspuheen jälkeä?*”, jossa otetaan kantaa mm. siihen, millaista koulutusta toimialalla tarvitaan.

1 Hankkeen toteutuminen suhteessa tavoitteisiin

1.1 Monitieteinen opinto-ohjelma

Tavoite

Suunnitellaan ja kartoitetaan uuden monitieteisen ja kansainvälisen opinto-ohjelman vakinaistamisen mahdollisuudet Oulun yliopistossa. Tavoitteena on, että hankkeen tuloksena syntyy korkeatasoinen, toimialan ja elinkeinoelämän tarpeisiin vastaava monitieteinen opinto-ohjelma, joka tavoitteellisesti vakinaistetaan vuonna 2007.

Toimenpiteet:

Koulutussuunnittelutyö eteni tavoitteiden mukaisesti. Hankkeen aikana tehtiin koulutusohjelman resurssi- ja tarveanalyysi, osaamisselvitys, koordinointi ja opintojen sisältö- ja metodisuunnittelu (opinto-ohjelman suunnittelu). Yhteistyöneuvotteluja käytiin sekä kansainvälisesti, valtakunnallisesti että alueellisesti. *Joint degree* -suunnitelmista luovuttiin, koska todettiin, että Oulun alueella malli ei vastaa toimialan tarpeita. Sisältöliiketoimintaan liittyvää koulutusta suunniteltiin monitieteisesti, eri tiedekuntien ja korkeakoulujen välisenä, päällekkäisyydet poistavana yhteistyönä. Tähän työhön kuuluvat olennaisena osana kansainväliset elementit ja partnerit, jotka sitoutettiin mukaan.

Koulutustarvetta selvitettiin vuoden ajan. Koulutussuunnittelijaksi palkatun työntekijän sekä projektipäällikön ja -koordinaattorin lisäksi tarvetta kartoitti yksi projektitutkija apunaan projektisuunnittelija. Työtä on tehty rinnakkain valtakunnallisen koulutustarvekartoituksen kanssa (Pentti Raittila & al./TaY) sekä yhteistyössä kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa (ylitarkastaja Petra Tarjanne). Koulutukseksi pyrittiin suunnittelemaan korkeatasoinen, toimialan tarpeita vastaava ohjelma, joka on sopusoinnussa yleisten koulutuspoliittisten linjausten ja koulutusprofiilien kanssa.

Koulutukselle on selvä tarve (ks. myös artikkeli *Viestintäalan liikakoulutus ja tulevaisuus. Mitä viestintäalan liikakoulutuspuheen jälkeen?* tämän raportin lopussa), ja sen sisältöjen suunnittelu eteni tavoitteiden mukaisesti. Monitieteisen koulutuksen sijoitus ja rahoitus ovat osoittautuneet haasteellisiksi. Tiedekunnassa aloitettiin hankkeen aikana useita viestintään keskittyviä maisteriohjelmaa, eikä uuden aloittamista pidetty mielekkäänä. Tiedekunnan omilla resursseilla toteutettava vakinainen koulutusohjelma näytti täten mahdottomalta. Yhteistyöneuvotteluja koulutuksen sijoittamiseksi käytiin eri tahojen kanssa. Maisteriohjelmasuunnitelmien rinnalle tuotiin myös muun muotoisen koulutuksen

mahdollisuudet (esim. MBA, täydennyskoulutus). Lisäksi käynnistettiin erilaisten rahoitus- ja yhteistyömallien selvitys.

CreaMin kehittämispäivillä 17.–18.5.2006 päätettiin tehdä aloite opetusministeriöön Oulun ja Lapin yliopistojen välisestä yhteistoiminnasta sekä rakenteellisesta kehittämisestä taide- ja media-aineiden tutkimuksessa, kehityksessä ja opetuksessa nimellä *Luovat toimialat Pohjois-Suomen yliopistoissa, Oulun ja Lapin yliopistojen välinen yhteistoiminta sekä rakenteellinen kehittäminen sisältötoimialan tutkimuksessa ja opetuksessa*. Hankkeen tavoitteena oli muodostaa Lapin ja Oulun yliopiston yhteinen vahvasti kansainvälisesti suuntautunut koulutuksen ja tutkimustoiminnan kehittämissyksikkö.

Yhteistyö esitettiin toteutettavaksi erityisesti yhteisten koulutus- ja tutkimushankkeiden kautta. Tutkimus- ja kehittämistoiminnassa pyrittäisiin yhteistyössä määrittelemään painopisteet sekä suuntaamaan olemassa olevat resurssit niiden toteutukseen sekä yhteisesti hakemaan uusia kansallisesti ja kansainvälisesti merkittäviä tutkimushankkeita, jotka jalostettaisiin monitieteiseksi huippututkimukseksi. Esitetyn hankkeen tavoitteena olisi myös luoda mekanismit uusimman tutkimustiedon nopeaan hyödyntämiseen opetuksen sisältöjen kehittämisessä.

Koulutuksen kehittämisen kohteeksi esitettiin yhteiset maisteri- ja täydennyskoulutusohjelmat, tavoitteena estää päällekkäisten toimintojen syntyminen, yhteisten koulutustarpeiden löytäminen ja osaamisen sekä resurssien yhdistäminen opetuksessa. Ohjelmien suunnittelussa huomioidaan alueen ammattikorkeakoulujen opetustarjonta, pyritään duaalimallia tukevaan työnjakoon ja suunnitellaan joustavaa siirtymäreittiä ammattikorkeakoulusta akateemisiin yliopisto-opintoihin. Tavoitteena on myös suunnata vapautuvia resursseja kansainvälisten maisteriohjelmien suunnitteluun. Suunnittelussa hyödynnetään päättyvien maisteriohjelmien resursseja, osaamista ja toimintamalleja.

Jatkotoimenpiteet:

CreaMin kehittämispäivillä 17.–18.5.2006 tehtyyn aloitteeseen opetusministeriöön Oulun ja Lapin yliopistojen välisestä yhteistoiminnasta sekä rakenteellisesta kehittämisestä taide- ja media-aineiden tutkimuksessa, kehityksessä ja opetuksessa ei tullut vastausta hankkeen aikana. Koulutusohjelman vakinaistaminen pääaineiden vastuulaitoksille ei näytä mahdolliselta ilman erillisrahoituksella toteutettavaa ohjelmapiilottia.

MeTaL-maisteriohjelman toteuttamiseen sitoutuivat aietasolla Oulun yliopiston taideaineiden ja antropologian laitos (kirjallisuus, kulttuurintutkimuksen sv.),

tietojenkäsittelytieteet (digitaalinen media) ja taloustieteiden tiedekunta (markkinointi) sekä Lapin yliopisto (mediatiede). Ohjelmaa ei kuitenkaan pystytty viemään eteenpäin tiedekuntaneuvostojen käsittelyyn Lapin yliopiston ja Oulun yliopiston taloustieteitä koskevien neuvottelujen vuoksi. Koska liiketaloudellinen osaaminen on maisteriohjelman keskiössä, päätettiin odottaa päätöstä taloustieteiden tutkintojen antajasta, ennen kuin maisteriohjelma lähdetään viedään tutkintoasetukseen ja sille haetaan rahoitusta. Sen sijaan Taideteollisen korkeakoulun Porin Taiteen ja median osasto sekä Turun kauppakorkeakoulu ovat tänä aikana tehneet yhteistyösopimuksen vastaavan koulutuksen toteuttamisesta CreaMin innoittamina.

MeTaL-maisteriohjelman sisältö, toteutussuunnitelma ja eteenpäinvieminen siirrettiin tietojenkäsittelytieteiden laitokselle, vastuuhenkilönä Kari Liukkonen.

1.2 Verkostoituminen

Tavoite:

Kansainvälinen ja valtakunnallinen verkostoituminen sekä yhteistyö: tieteenalat, organisaatiot, ohjelmat, yritykset, hankkeet, asiantuntijat jne.

Toimenpiteet:

Kansainvälinen ja valtakunnallinen verkostoituminen on ollut hankkeen aikana aktiivista. Kansainvälisestä yhteistyöstä mainittakoon yhteistyösopimus Kanadan suurimman media-alan oppilaitoksen, Ontario College of Art and Designin, kanssa. Lisäksi yhteistyöneuvotteluja käytiin mm. seuraavien kansainvälisten toimijaverkostojen kanssa: For.com, International Consortium for Media, Communication and Cultural Studies Joint Degree -ohjelma sekä Århusin ja Middlesexin yliopistot. Kansainvälisiä vieraita on käynyt mm. British Telecomista ja Etelä-Korean media-alan oppilaitoksista ja yliopistoista. Kansainvälisestä vuorovaikutuksesta mainittakoon myös yhteistyö Trans Europe Hallesin kanssa (Cultural Diversity and Creative Surroundings -seminaari 18.1.2006) sekä kansainvälinen Call for Creative Futures -konferenssi 10. –11.10.2006, jonka CreaM järjesti yhteistyössä Turun kauppakorkeakoulun TULIO-tutkijakoulun, Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan ja Taideteollisen korkeakoulun Porin yksikön kanssa. Seminaariin osallistui kansainvälisiä vieraita ja esiintyjä useilta eri tieteenaloilta mm. Koreasta, Kanadasta, Itävallasta, Maltalta ja Ruotsista. Kansainvälisiä kirjoittajavieraita CreaMin julkaisuissa on ollut Itävallasta, Kanadasta, Uudesta-Seelannista ja Yhdysvalloista.

Aktiivisin osa valtakunnallisesta yhteistyöstä tapahtui Rysä-verkoston kautta (http://www.contentbusiness.fi/portal/cluster_information/regional_players_-rysa/). Lisäksi CreaM-projektista oli edustus (Sanna Karkulehto) valtakunnallisen kulttuuritutkimuksen verkoston johtoryhmässä. Hankkeen toteutuksen jälkeen edustus jatkuu Oulun yliopiston taideaineiden ja antropologian laitoksen elokuvatutkimus-oppiaineen (Kimmo Laine) edustuksena. Yritysyhteistyötahoja ovat olleet oululaisen Visualway Designin lisäksi helsinkiläiset A Head Network, CA Competence Audit ja kuopiolainen Mindcom, joiden kanssa Taideaineiden ja antropologian laitos ja CreaM-hanke jättivät yhteisen innovaatiotyöpajakonseptiesityksen SITRAan ja jota he esittelivät SITRAssa. Lisäksi SITRA teetti hankkeen toteutuksen aikana innovatiivisista työpajoista erillisen selvitystyön, jota varten konseptiyhteistyöesityksen suunnittelijat haastateltiin Helsingissä. Valtakunnallista verkostoyhteistyötä on tehty lisäksi MindTrekin, kulttuuritutkimusverkoston ja valtakunnallisen sisältöalan kehittämishankkeen SILE:n ja Diges ry:n kanssa.

Alueellisesti yhteistyötä on tehty aktiivisesti Media Forumin (www.mediaforumoulu.org), sen yritysten ja muiden kärkihankkeiden kanssa. Myös tiedonvaihto ja yhteistyö Oulun seudun ammattikorkeakoulun kanssa on ollut tiivistä. Oulun yliopistossa yhteistyö etenkin Sisältötuotanto-ohjausryhmän (SITU), V-LABin, viestintäyksikön, KOTUn (koulutus- ja tutkimuskeskuksen), KTK:n (koulutusteknologiayksikön) ja TOL:n (tietojenkäsittelytieteiden, erityisesti pelialan) kanssa on ollut säännöllistä. Lisäksi yhteistyötä on tehty Oulu11-hankkeen (Oulun kulttuuripääkaupunkihanke) kanssa. VTT-yhteistyö on ollut aktiivista erityisesti liittyen valtakunnalliseen Idealiikkeeseen (ks. tapahtumat ja pilotit).

Ekskursioita tehtiin Helsinkiin (Acacom Media, Talvi Productions, A Head Network, Fountain Park), Rovaniemelle (Lapin yliopiston taiteiden tiedekunta, Rovaniemen ammattikorkeakoulu, Santa's Technology Park: Lapland Studio, Joulupukki TV) ja Turkuun (Turun yliopiston kauppakorkeakoulu: Mediaryhmä, ja Tulevaisuuden tutkimuskeskus).

Verkostotiedotusta on tehty tapahtumien lisäksi useissa palavereissa, seminaareissa sekä postituslistan välityksellä. Hankkeessa osallistuttiin ja jaettiin asiantuntemusta mm. seuraavissa yhteyksissä: Wireless Cities -konferenssi, Creative Lapland –seminaari (Rovaniemi) ja mediatutkimuksen päivät (Helsinki).

Jatkotoimenpiteet:

Verkostoitumistilaisuudet ovat saaneet toimijoilta runsaasti kiitosta. CreaMin rooli eri alojen toimijoiden yhteensaattamisessa sekä moottorina ja informanttina useiden yhteistyöhankkeiden käynnistämässä verkoston toimijoiden kesken on ollut keskeinen. Toimintamalleista mm. Call for Creative Futures -konferenssista on muodostunut kiertävä tapahtumakonsepti, joka järjestetään seuraavan kerran lokakuussa 2007 Taideteollisen korkeakoulun Porin yksikössä Creative Leadership -hankkeen järjestämänä. 200 hengen asiantuntijaverkoston lista luovutetaan Oulun yliopiston V-LABille mahdollista jatkokäyttöä varten. V-LABin Internet-sivujen (<http://vlab oulu.fi/>) alle siirtyvät myös hankkeen verkkosivujen tiedostot (ks. Content Production –sivusto, sivuston URL: <http://contentproduction oulu.fi>)

1.3 Tutkimuksen soveltaminen

Tavoite:

Eri tieteen- ja tutkimusalojen tietoa sovelletaan muuttuvan sisältöliiketoiminta-alan kehitys- ja koulutustarpeisiin. Vahvistetaan toimialan opintojen profiilia, tutkimusperustaa sekä osaamista. Tavoitteena on, että hankkeen aikana syntyy viimeisintä alan tutkimustietoa. Tavoitteena on myös luoda tutkija-, kouluttaja- ja osaajaverkosto.

Toimenpiteet:

Hankkeeseen palkattiin marraskuussa 2005 vuodeksi 5 hengen tutkija-suunnittelijatiimi. Tiimin työntekijöitä valittaessa huomioitiin hakijoiden erilaiset taustat ja tieteenalat. Tiimin toiminta muodostui pääosin koulutuksesta, asiantuntijuuden jakamisesta, tutkimuksesta, suunnittelusta ja tiedeviestinnästä. Tiimi muodosti yhteistyössä hankkeen ohjausryhmän ja sen viitetahojen kanssa asiantuntijaverkoston. Verkoston asiantuntijat jakoivat hankkeessa erityistuntemustaan kouluttamalla toisiaan, muita alan asiantuntijoita sekä opiskelijoita (alan opiskelijat saivat osallistua hankkeessa järjestettäviin tilaisuuksiin). Asiantuntemuksen jakaminen tapahtui sekä järjestetyissä seminaareissa että erillisissä viikoittaisissa tiimitapaamisissa. Sähköisiä välineitä kuten hankkeen www-sivuja (projektilenteri ja tietopankki) ja asiantuntijaverkoston postituslistaa käytettiin aktiivisesti asiantuntijuuden jakamisessa.

Lisäksi projektissa julkaistiin ajankohtaisia artikkeleita, artikkelikokoelmia ja muuta oppimateriaalia (ks. Julkaisut ja pilotit).

Monitieteistä yhteistyötä tehtiin mm. seuraavissa yhteyksissä: Call for Creative Futures -konferenssi (jonka esityksistä tehtiin myös julkaisu), Creative Collaboration -seminaari, Luovuus ja johtaminen -seminaari, Oulun yliopiston sisältötuotantoalan kehittäminen (SITU-työ), V-LAB-yhteistyö, TIEMA-suunnitteluyhteistyö, alan kouluttajien ja oppilaitosedustajien tapaamiset, uusien CreaM-tavoitteita tukevien opintojaksojen suunnitteluyhteistyö mm. kirjallisuus- ja elokuvatutkimus-oppiaineiden kanssa (Johdatus mediakulttuurin tutkimukseen), käsittekurssin suunnittelutyö (mukana Discendum), Organisaatiopsykologian pilottikurssin suunnittelutyö, konferenssisuunnittelu Turun kauppakorkeakoulun ja Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen kanssa, *Minne matka, luova talous?* -kirjaprojekti ja kuukauden artikkelit (myös printtikokoelma).

Hankkeessa koottiin myös sisältö- ja media-alan osaamistarpeet alan selvityksistä, raporteista ja tutkimuksista, osallistuttiin yliopistollisen käsikirjoittajakoulutuksen suunnitteluun (OY: Kotu, TOL; TaiK; OAMK; POEM) laadittiin Media- ja taidealojen liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma (MeTaL).

Jatkotoimenpiteet:

CreaM-projektin monialainen ja -tieteinen verkostotyö, julkaisut ja tapahtumat ovat saaneet hankkeen palautteissa eniten kiitosta. Myös yritysmaailma on pitänyt tiedettä popularisoivia tapahtumia ja julkaisuja tärkeinä ja alan osaamista lisäävinä. Monia tapahtumia (mm.kansainvälinen CCF, Call for Creative Futures-konferenssi) ja ohjausryhmätöimintää (mm. SITU, V-LAB) jatketaan edelleen. Suuri määrä uusia julkaisuja (ks. julkaisut) jää näkyvimmin täydentämään eri yliopistojen ja oppiaineiden opetusta ja oppimateriaaleja sekä tarjoamaan tietoa muille alan toimijoille. Monitieteinen yhteistyö on ollut aktiivisinta, näkyvintä ja vaikuttavinta Oulun yliopiston eri tiedekuntien ja yksiköiden sekä Taideteollisen korkeakoulun ja Lapin yliopiston kanssa. Tästä osoituksena ovat muun muassa Oulun yliopiston monitieteinen Collab-hanke, jossa toteutetaan CreaMissa suunniteltu virtuaaliopintojakso sekä CreaMin työntekijöiden osaamisen hyödyntäminen uusilla tahoilla: yksi tutkija jatkaa yhteistyötä Collab-hankkeessa, toinen STADIAssa alan kouluttajana ja kolmas Oulun yliopiston koulutus- ja tutkimuspalveluissa; yksi suunnittelija on työskennellyt V-LABissa ja jatkaa pelialan ELVI-hankkeessa Oulun yliopistossa ja toinen suunnittelija on siirtynyt asiantuntijaksi Taideteollisen korkeakoulun Porin taiteen ja median osastolle; projektikoordinaattori siirtyy Oulun kaupungin palvelukseen työskentelemään kulttuurin kehittämishankkeissa; projektipäällikkö on jäänyt tutkimusvapaalle. Myös työskentely Turun kauppakorkeakoulun kanssa oli onnistunutta, mistä esimerkkinä CCF-yhteistyö. Media- ja

taidealojen liiketoimintaosaamisen maisteriohjelman toivotaan toteutuvan, kun Oulun ja Lapin yliopistot ovat käyneet taloustieteitä koskevat neuvottelunsa. Maisteriohjelman toteuttamiseen ovat sitoutuneet Lapin yliopiston mediatiede (Taiteiden tdk), Oulun yliopiston tietojenkäsittelytieteet (LuTK), markkinointi (TaTK) ja kirjallisuus/elokuva (HuTK).

1.4 Koulutus- ja tiedonhankintapilotointi

Tavoite:

Asiantuntijaverkostotyön lisäksi toimitaan yhteistyössä toimialan tarpeista nousevien hankkeiden, ohjelmien ja tuotteiden pilotoinnissa.

Toimenpiteet:

CreaM on ollut mukana pilotoimassa seuraavia hankkeita, ohjelmia ja tuotteita:

1. Innovointi virtuaalisissa ympäristöissä -aloite
2. Idealiike
3. Kulttuuriportaali Oulun seudulle -hankealoite
4. Mediaportaali-selvitys
5. Miitti-tapahtumakonsepti
6. Creative Collaboration -seminaarikonsepti
7. Pohjois-Suomen media-alan koulutus selvitys
8. Käsikirjoittajakoulutusohjelma
9. Käsitteet koetukselle -verkkokurssi
10. Johdatus mediakulttuurin tutkimukseen -luentosarjapilotti
11. Tieteen popularisointi "TietoPro"-hankealoite

Jatkotoimenpiteet

Kaikkista piloteista on pyritty muodostamaan toimintamalleja. Voimakas verkottuminen edisti ajatusten ja mallien jalostumista ja siirtymistä eteenpäin. Pilotit on esitelty yksitellen luvussa 5.

TIEDOTUS

2 tiedotus ja näkyvyys

CreaM-hankkeen alussa tehtiin tiedotussuunnitelma jota noudatettiin projektin aikana. CreaM-hankkeen www-sivujen <http://www.cream oulu.fi> suosio on ollut suuri (ks. www oulu.fi/stats). Sivuja on kehitetty sisällöllisesti ja päivitetty säännöllisesti.

Hankkeessa on tuotettu kuukausittain 1–2 asiantuntijaverkostolle sähköpostitse lähetettyä uutiskirjettä. Niissä on tiedotettu sekä CreaMin kuukauden artikkeleista ja tapahtumista että toimialan keskeisistä uutisista erityisesti Pohjois-Suomessa. CreaMin postituslistalla ja asiantuntijaverkostossa oli hankkeen lopussa kaikkiaan 200 jäsentä.

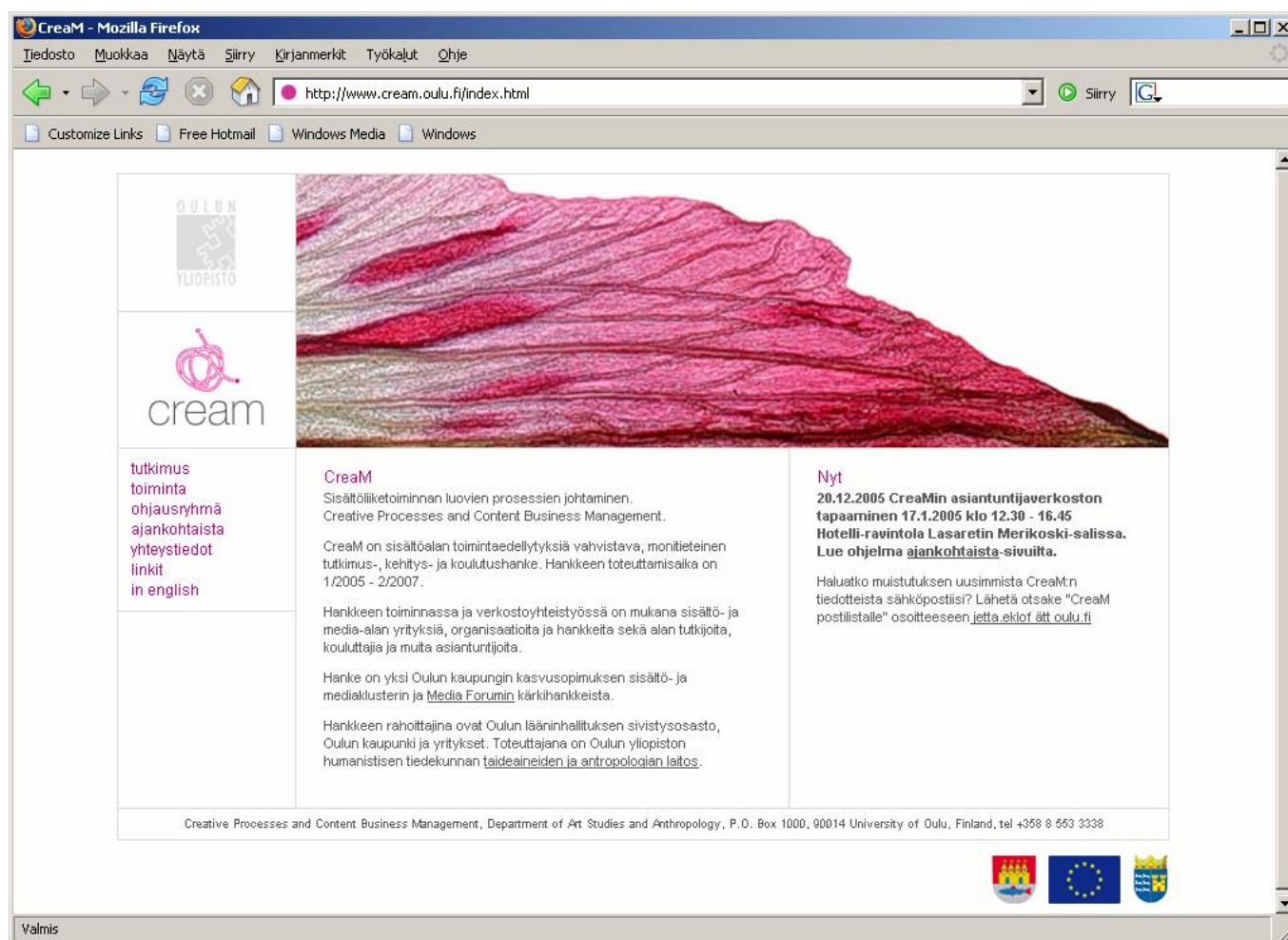
2.1 Mediaseuranta

Hankkeen aikana CreaMista kirjoitettiin mm. seuraavissa medioissa:

- Oulussa haetaan seuraajia Habbo Hotelille ja Lordille, 3.10.2006, Kaleva, Talous
- Oulun kaupungin kasvusopimus, vuosikatsaus 2005. Monitieteistä yhteistyötä sisältöalalla.
- Minne matka, luova talous? , 8/2006, Walkabout
- Rehtorit tähdittävät luovien alojen konferenssia, 2006 lokakuu, Tietopisto
- Portaali yhdistää tekijät ja kokijat, 11.5.2006, Kaleva
- Pesulan kautta Eurooppaan, 19.1.2006 Kaleva, Kulttuuri
- Kynä etsii akateemista kotia 2006, Kaleva
- Luovuutta peliin: Koulutusta ja kehitystä, 2006, Ouluseutu imagoesite
- Digi-tv tietää, mitä katsoja haluaa, 1.10.2005 Kaleva, Talous
- Sisällöt tuottavaksi liiketoiminnaksi, 21.1.2005, Kaleva, Talous
- Sisältöliiketoimintaan asiantuntijuutta uudella hankkeella, 14.3.2004, Avek
- Sisältötuotantoon puhtia yhteistyöllä, 1(2004), Aktuumi -Viestejä Oulun yliopistosta
- Lokeroituminen estää menestymisen, 10.6.2005, Kaleva
- Kerro kerro kuvastin: Sisältötuotanto monipuolisesti esillä seminaarissa 9.kesäkuuta, 16.5.2005, www oulu.fi
- Media-alan maistereita METKA:sta, 7.6.2005, Oulun yliopiston lehdistötiedote
- Sanoista tekoihin luovilla toimialoilla, 9.6.2005, Oulun yliopiston lehdistötiedote
- Haastattelu: Eklöf, Rysä-tapahtuma, 20.1. 2005, YLE Oulu Radio
- Haastattelu, Koskinen & Timonen, 9.6.2005, YLE Oulu Radio

- Todellinen uutuus on bittihana, 3.6.2005, Suomenmaa -viikonvaihe
 - Luovat alat esillä, 20.5.2005, Forum24
 - Seminaari: Luovuus ja innovaatiot media- ja sisältöalan murroksessa, 19.5.2005, Hightechforum.kaleva.fi
 - Hanke paikkaa sisältöbisneksen osaajapuraa Oulussa, 1.6.2004, IT-viikko
 - Oulun yliopiston CreaM-hanke käynnistyy, 23.1.2005, Mediakeskus Lume www
 - RYSÄ-tapaaminen kokoaa sisältöliiketoiminnan kehittäjät Ouluun, 19.1.2005, Contentbusiness.fi
 - Sisältöliiketoimintaan asiantuntijuutta uudella hankkeella, 20.1.2005, Contentbusiness.fi
 - CreaM-hanke, 20.1.2005, <http://www.pixoff.net>
 - Sisältöliiketoimintaan asiantuntijuutta uudella hankkeella, 20.1.2005, Tietoviikko
 - Sisällöt tuottavaksi liiketoiminnaksi, 21.1.2005, Kaleva.plus.talous
 - Hanke paikkaa sisältöbisneksen osaajapuraa Oulussa, 20.1.2005, DigiToday
 - Sisältöliiketoiminnan tutkimus vahvistuu Oulun yliopistossa, 1.9.2005, Contentbusiness.fi
 - Sisältöliiketoiminnan tutkimus vahvistuu Oulun yliopistossa, 1.9.2005, tietoyhteiskunta.fi
 - Sisältöliiketoiminnan tutkimus vahvistuu Oulun yliopistossa, 31.8.2005, Tietoviikko
 - Sam Inkinen hakee tutkijaksi Ouluun, 17.9.2005, Kaleva, Talous
 - Tiede tutuksi, 6/2005, Tietopisto
 - Vieraskynässä Ilmari Leppihalme: Sisältöbisneksessä käsiteviidakko, 24.3.2006, Mediaviikko
 - Sisältöalan tutkimustyö aloitettu CreaMissä, 23.11.2006, Tietoviikko
 - Luova sisältöliiketoiminta vaatii johtajaltaan ammattitaitoa, 28.11.2005, Tietoyhteiskunta.fi
- Lisäksi
- Hakuilmoitus, 1.9.2005, Helsingin Sanomat
 - Hakuilmoitus, 1.9.2005, Kaleva
- ja
- Call for Creative futures mm. www.oph.fi, www.oulu.fi/ajankohtaista, www.vuodatus.net/blog
 - www.tekes.fi, www.ulapland.si, learningbusiness.fi, www.uta.fi ja www.tukkk.fi

2.2 Www-sivusto

Cream-hankkeen www-sivusto <http://www.cream oulu.fi> julkaistiin 2.5.2005. Sivustoa päivitettiin aktiivisesti.

Jatkotoimenpiteet:

WWW-sivuston tiedostot siirretään osaksi hankkeen toimesta tuotettua, Oulun yliopiston V-LABin alla toimivaa Content Production at University of Oulu –sivustoa (<http://contentproduction oulu.fi>).

2.3 Postituslista/asiantuntijaverkosto

Hankkeessa on tuotettu säännöllisesti uutiskirjeitä, yhteensä yli 30. Uutiskirjeissä on tiedotettu sekä CreaMin tapahtumista että toimialan keskeisistä uutisista. Postituslistalla on yhteensä 200 henkeä.

Esimerkki:

CreaM ajankohtaista/10 uutiskirje 23.9.2005

23.09.2005 Kalenteriin: Hightech Business Breakfast 30.9. "Sisältö ratkaisee parhaankin päätelaitteen menestyksen".(maksuton)
CreaM menossa mukana.

23.9.2005 Kalenteriin: Tiede tutuksi -seminaari Oulun yliopiston Saalastin salissa
11.11.2005. (maksuton)
CreaM menossa mukana

19.09.2005 CreaM:n projektitutkija ja -suunnittelijahaku määräaikaisiin virkoihin on päättynyt 9.9.2005.

14.09.2005 MobiEnt etsii sisältöideoita Oulun seudulla

Lue lisää <http://www.cream oulu.fi/ajankohtaista>

Olet CreaM:n postituslistalla. Mikäli haluat pois listalta, ilmoita siitä osoitteella
jetta.eklof@oulu.fi
www.cream oulu.fi

Postituslistan kirjeissä tiedotetaan www-sivuston ajankohtaista-osion uutisista:

Jatkotoimenpiteet:

Postituslista/asiantuntijaverkosto lopettaa tässä muodossa toimintansa hankkeen päättyessä. Postituslista siirretään V-LABin käyttöön, joka niin halutessaan voi tiedustella listalaisten halukkuutta osallistua V-LABin toimintaan CreaMin aihealueeseen kuuluvissa hankkeissa.

TOIMINTA

3 Julkaisut

3.1 Kuukauden artikkelit

Www-sivulla on julkaistu kaikkiaan 19 alan asiantuntijoiden "kuukauden artikkelia" sekä muita toimialan artikkeleita:

Joulukuun artikkelit:

Mark Kilgour (2006)

Big C versus little c Creative Findings: Domain-specific Knowledge Combination Effects on the Eminence of Creative Contributions

Riku Oksman (2006)

Näkökulma:

Tuottaja vai liikkeenjohtaja? Näkökulma luovien alojen koulutukseen

Marraskuun artikkelit

Petri Sirviö (2006):

Luovuus ja suomalaisen kulttuuripolitiikan aallot

Aira Rusanen, Veijo Korhonen & Timo Pärkkä (2006)

SHAKE THE JELLY

Matkalla kohti uudistuvaa, ihmisläheistä ja kilpailukykyistä sisältötuotanto-Suomea vuonna 2015?

Lokakuun artikkeli

Janne Vahtola (2006)

Dokumentaarisen radioilmaisun mahdollisuudet puheohjelmien äänellisen sisällön kehittäjänä

Syyskuun artikkeli

Minna Tasanto (2006)

Televisiomainokset, digitalisoituminen ja ansainta

Elokuun artikkeli

Minna Rainio (2006)

Taiteen ja tutkimuksen rajamailla – lähtökohtia mediataiteen ja kulttuurintutkimuksen vuoropuheluun

Heinäkuun artikkeli

Aku Alanen (2006)

Näkökulma:

Luovaan talouteen päästään vain kaikkien alojen luovuuden avulla

Kesäkuun artikkeli

Mauri Ylä-Kotola (2006)

Näkökulma:

Miten välittää viesti 2000-luvulla? Nettitelevisiosta tilalliseen ja keholliseen mediaan

Toukokuun artikkeli

Juha Kronqvist (2006)

Creative Campus – näkökulmia yliopistojen luovuuskeskusteluun

Huhtikuun artikkeli

Pia Houni (2006)

Lyhyitä havaintoja luovuudesta

Maaliskuun artikkeli

Ilmari Leppihalme (2006)

”Käsite koetukselle ” – Sisältöliiketoiminta-alan käsitteiden kriittistä reflektointia

Helmikuun artikkeli

Pirkka Åman (2006)

Näkökulma:

Palveluiden suunnittelu yksilöllistyvän kulutuksen aikana

Tammikuun artikkeli

Paula Saastamoinen (2006)

Mobiilivideotuotannon haasteet

Joulukuun artikkeli

Timo Tuovinen (2005)

Puheenvuoro:

Voiko suomalainen valloittaa maailmaa?

Marraskuun artikkeli

Sam Inkinen (2005)
Luovan (tieto)työn haasteet

Lokakuun artikkeli

Mäenpää Marjo (2005)
Näkökulma:
Innovaatioympäristöjen tuottajat

Syyskuun artikkeli

Blomqvist Irina (2005)
Näkökulma:
Content business goes international

Elokuun artikkeli

Oinas-Kukkonen Harri (2004)
The 7 Model for Organizational Knowledge Learning and Management. Proceedings of the Fifth European Conference on Organizational Knowledge, Learning and Capabilities (OKLC '04), Innsbruck, Austria, April 2-3, 2004.

Jatkotoimenpiteet:

Kuukauden artikkelit siirretään Content Production at University of Oulu -sivuston alle (<http://contentproduction oulu.fi>). Niitä on myös julkaistu CreaMin julkaisuissa Minne matka, luova talous? ja Puhepidot Tornissa ja muita näkökulmia luovien toimialojen nykyhetkeen (ks. Luku 3.3 Artikkelikokoelmat).

3. 2 Metkan pro gradut

METKAN (Mediatuottajan maisteriohjelma) pro gradut on julkaistu CreaMin www-sivuilla omalla sivustollaan, ja niistä on tiedotettu uutiskirjeissä. Pro gradut ovat saaneet näin huomattavan määrän lukijoita.

Mediatuottajan maisteriohjelma METKA

CreaM-hanke suunniteltiin Mediatuottajan maisteriohjelma METKA:n jälkeen jatkamaan sisältöliiketoimialan kehitystä Oulun yliopistossa. METKA-projekti päättyi 30.6.2005. Lisätietoa sivuilta <http://metka oulu.fi>.

3.3 Artikkelikokoelmat

CreaM-hanke on tehnyt toimintansa aikana 3 artikkelikokoelmaa, joista kahdessa on kansainvälisiä kirjoittajia:

1) Sam Inkinen, Sanna Karkulehto, Marjo Mäenpää & Eija Timonen (toim.): *Minne matka, luova talous?* Oulu: Rajalla.

- Monitieteinen, usean yliopiston (OY, TaiK, LaY) yhteistyönä tuotettu referee-tasoinen antologia.
- Yhteensä 20 artikkelia, puheenvuoroa ja katsausta.
- Painosmäärä 700
- Kirjoittajat:

TaM Pekka Hanelius (TaiK)
FT, dos. Pia Houni
Fil. yo Jussi Haukkamaa (OAMK)
TaM Jonna Iljin (TaiK)
TaT, FM Sam Inkinen
FL Sanna Karkulehto (OY, CreaM)
Jari Koskinen
KM Juha Kronqvist (OY, CreaM)
TaM Olli Leino (LaY)
FL Ilmari Leppihalme (OY, CreaM)
Professori Marjo Mäenpää (TaiK)
Professori Harri Oinas-Kukkonen (OY)
TaM Minna Rainio (LaY)
FM Taina Ronkainen (OY)
BA Don Steiny (Stanford University, USA)
Professori Eija Timonen (LaY)
FM Ann-Mari Virta (OY)
TaM Hanna Wirman (LaY)
Rehtori, professori Mauri Ylä-Kotola (Kuvataideakatemia, LaY)
VTM Pirkka Åman (OY, CreaM)

- Sisällys

Sam Inkinen, Sanna Karkulehto, Marjo Mäenpää & Eija Timonen: *Minne matka, luova talous?* (esipuhe)

1 Käsitteet ja määritelmät

Sam Inkinen: Homo creativus. Havaintoja eräistä aikalaiskäsitteistä sekä luovuuden mysteereistä.

Ilmari Leppihalme: "Käsite koetukselle?" Sisältöliiketoimialan käsitteiden kriittistä reflektointia

Jonna Iljin: Mitä konseptisuunnittelu on?

Donald Steiny & Harri Oinas-Kukkonen: Verkostoanalyysi

2 Luovuus, innovaatiot ja johtaminen

Pia Houni: Lyhyitä havaintoja luovuudesta

Juha Kronqvist: Creative Campus? Näkökulmia yliopistojen luovuuskeskusteluun

Sanna Karkulehto & Ann-Mari Virta: Johtamisesta mahdollistamiseen. Muuttunut yhteiskunta, luovat toimialat ja uudet johtamismallit

Harri Oinas-Kukkonen: Yhteisen tiedon luominen ja hallinta

3 Luovien toimialojen koulutuksen ja tutkimuksen rajankäyntiä

Pentti Raittila: Pelastaako luova talous viestinnän ylikoulutetut?

Marjo Mäenpää: Luovan luokan koulutus

Eija Timonen & Mauri Ylä-Kotola: Mediatiede taideteollisena yliopistoalana

Minna Rainio: Rajamailla. Videoteos taiteen ja tutkimuksen rajoilla

4 Tuotannot, tuotteet ja palvelut tulevaisuuden konteksteissa

Taina Ronkainen: Suomalaisen elokuvamarkkinoinnin kansainvälistyminen

Pirkka Åman: Palveluiden suunnittelu yksilöllistyvän kulutuksen aikana. Esimerkkinä musiikin verkkopalvelut.

Jari Koskinen: Ambience Design

Pekka Hanelius: Tietoyhteiskunta kaikille.

5 Pelit

Jussi Haukkamaa: Mobiilipelin arvoverkosto. Case Minikarting Mobile

Olli Leino: Tunteita vaivanpalkaksi. Tietokonepelin pelaajan tunteiden intentionaalisuus tutkimushaasteena ja lähestymistapana.

Hanna Wirman: Näkökulma naispelaajuuteen. Naiset osallistujina, faneina ja taitelijoina.

2) Sanna Karkulehto & Kimmo Laine (eds): *Call for Creative Futures. Conference Proceedings.* Taideaineiden ja antropologian laitoksen julkaisu A: 15. Oulun yliopisto.

Luettavissa ja ladattavissa laitoksen sivuilta osoitteesta <http://www oulu.fi/taida/>

- Monitieteisen, kansainvälisen Call for Creative Futures -konferenssin workshop-esitysten pohjalta laadituista artikkeleista koottu e-kirja.
- Monitieteinen, kansainvälinen julkaisu.
- Yhteensä 11 artikkelia.

Toimittajat:

Projektipäällikkö Sanna Karkulehto (OY)

Lehtori Kimmo Laine (OY)

Kirjoittajat:

President Sara Diamond (OCAD, Canada)

Tutkimusjohtaja Seppo Saari (OY, Kemi-Tornion AMK)

Tutkija Pauliina Marjala (OY)

Lehtori Kari Kisko (OY)

Professori Harri Haapasalo (OY)

Tutkimusjohtaja Marketta Luutonen (JoY)

Lehtori Eila Lindfors (OY)

Assistentti Johanna Still (OY)

Yliopettaja Susanna Kivelä (Laurea)

Projektipäällikkö Andra Aldea-Partanen (Lönnerot-Instituutti)

Johtaja Jouni Ponnikas (Lönnerot-Instituutti)

Kerstin Hölzl (KMU Forschung Austria)

Lehtori Tiina Rautakorpi (Stadia)

Senior Tutor Mark Kilgour (The University of Waikato, New Zealand)

Sisällys:

Sanna Karkulehto and Kimmo Laine: Preface - Call for Creative Futures

Sara Diamond: The Age of Imagination - Placing Art and Design at the Centre

Mark Kilgour: Big C versus little c Creative Findings: Domain-specific Knowledge Combination Effects on the Eminence of Creative Contributions

Kerstin Hölzl: Creative Industries in Europe and Austria - Definition and potential

Seppo Saari: Bridging Innovation Systems between Northern Finland and Sweden

Johanna Still: The influence of R&D network conditions on its knowledge creation
- case new mobile service development network

Andra Aldea-Partanen and Jouni Ponnikas: Socially Innovative Networks: Deserve
Case

Pauliina Marjala, Kari Kisko and Harri Haapasalo: Work, Well-being, Creativity
and Successful Management - Mission Impossible?

Eila Lindfors: Technology Education - is it available equally for girls and boys
in the future?

Marketta Luutonen: Käsityömuotoilu koulutuksen, tutkimuksen ja työelämän
edistäjänä

Tiina Rautkorpi: Dialogi yhteiskehittelyn näyttämöllä

Susanna Kivelä: Yritys ja rock-musiikki yritysten rock-kilpailua markkinoivan
julkaisun valossa

3) Sam Inkinen & Sanna Karkulehto (toim.): *Puhepidot Tornissa ja muita näkökulmia luovien toimialojen nykyhetkeen.* Taideaineiden ja antropologian laitoksen julkaisu A: 16. Oulun yliopisto.

- Monitieteinen artikkelikokoelma.
- Yhteensä 12 artikkelia, esipuhe + 52-sivuinen keskustelueditio.
- Painosmäärä 500.
- Keskusteluun osallistuneet:
asiantuntija Tuovi Allén (Sitra)
johtaja Jarmo Elukka Eskelinen, Forum Virium)
mediatutkija Sam Inkinen (keskustelun puheenjohtaja)
ohjelmajohtaja Pasi Kalliokoski (Media Forum, Oulu)
tutkija, projektipäällikkö Sanna Karkulehto (Oulun yliopisto)
tuottaja Marjuska Kaukomies (Contentunion)
professori Marjo Mäenpää (Taideteollinen korkeakoulu)
ohjelmapäällikkö Klaus Oesch (Tekes)
kehityspäällikkö Joonas Pietarila (AcaCom Media)

ylitarkastaja Petra Tarjanne (Kauppa- ja teollisuusministeriö)
professori Eija Timonen (Lapin yliopisto)
rehtori, professori Mauri Ylä-Kotola (Kuvataideakatemia, Lapin yliopisto)

• Kirjoittajat:

Aku Alanen
KM Jetta Eklöf
TaT, FM Sam Inkinen
FL Sanna Karkulehto (OY, CreaM)
DI Veijo Korhonen
Professori Marjo Mäenpää (TaiK)
KTM Riku Oksman
FM Timo Pärkkä
KTM Aira Rusanen
FM Paula Saastamoinen
Petri Sirviö
TaM Petra Tarjanne
FM Minna Tasanto
Rehtori, professori Mauri Ylä-Kotola (Kuvataideakatemia, LaY)
VTM Pirkka Åman (OY, CreaM)

• Sisällys

Sam Inkinen & Sanna Karkulehto: Esipuhe

I Pidot Tornissa. Pyöreään pöydän keskustelu ”luovan talouden” kehitysnäkymistä ja tulevaisuudesta

II Puheenvuorot, kannanotot ja näkökulmat

Puheenvuoroja: luovuus ja innovaatiot

Sam Inkinen: Luovan (tieto)työn haasteet

Aku Alanen: Luovaan talouteen päästään vain kaikkien alojen luovuuden avulla

Marjo Mäenpää: Innovaatioympäristöjen tuottajat

Petri Sirviö: Luovuus ja suomalaisen kulttuuripolitiikan aallot

Keskustelua: luovien toimialojen koulutus

Petra Tarjanne: Kuka johtaa luovia prosesseja? Missä tutkitaan digitaalisia tuotteita ja konsepteja?

Jetta Eklöf & Sanna Karkulehto: Viestintäalan (liika)koulutus ja tulevaisuus. Mitä viestintäalan

liikakoulutuspuheen jälkeen?

Riku Oksman: Tuottaja vai liikkeenjohtaja? Näkökulmia luovien alojen koulutukseen

Näkökulmia: tuotannot ja bisnes

Paula Saastamoinen: Mobiilivideotuotannon haasteet

Minna Tasanto: Televisiomainokset, digitalisoituminen ja ansainta

Mauri Ylä-Kotola: Miten välittää viesti 2000-luvulla? Nettitelevisiosta tilalliseen ja keholliseen mediaan

Pirkka Åman: Voimauttavaan suunnitteluun

Aira Rusanen, Veijo Korhonen & Timo Pärkkä: Shake the Jelly. Matkalla kohti uudistuvaa, ihmisläheistä ja kilpailukykyistä sisältötuotanto-Suomea vuonna 2015?

3.4 Muut julkaisut

Eklöf, Jetta & Karkulehto, Sanna 2006: Viestintäalan koulutus ja tulevaisuus. Sanomalehti Kaleva 28.6.2006.

Inkinen, Sam 2006: Luovuuden mysteeristä. Kaltio 6/2006

Karkulehto, Sanna 2005: Luovan luokan hiki ja helmet. Aktuumi 2/2005.

Karkulehto, Sanna 2005: Neuvottelua merkityksistä mediassa. Tiedotustutkimus 2/2006.

Karkulehto, Sanna 2006: Luovuuslupaukset ja innovaatioinflaatio. Sanomalehti Kaleva 8.5.2006.

Karkulehto, Sanna 2006: Miksi sinä kannatat Oulua kulttuuripääkaupungiksi? Sanomalehti Kaleva 5.6.2006.

Pääkkönen, Marjo 2006: Sisältöliiketoiminnan käsitteitä metsästävässä. Kaltio 6/2006

Åman, Pirkka 2006: Musiikillinen serendipiteetti – Musiikin verkkopalveluiden suositusominaisuudet uuden musiikin löytämisen apuna. Lähikuva 3/2006

Lisäksi CreaMista on kirjoitettu mm. seuraavissa julkaisuissa:

- Oulun kaupungin kasvusopimus, vuosikatsaus 2005. Monitieteistä yhteistyötä sisältöalalla.

- Koskinen, Jari 2006: Minne matka, luova talous? Walkabout 8/2006.

4 Tapahtumat

CreaM-hanke järjesti 19 tapahtumaa, seminaaria tai konferenssia, joista suurimman osan yhteistyössä muiden alan toimijoiden kanssa. Tapahtumien osallistujamäärä on ollut yhteensä yli 1 200.

1. RYSÄ-tapaaminen Oulussa 20.–21.1.2005

Suomessa on käynnissä ja käynnistymässä lukuisa määrä hankkeita ja ohjelmia alueellisen ja paikallisen sisältöliiketoiminnan kehittämiseksi. Tiedon vaihto näiden välillä on erittäin tärkeää.

Uudenmaan TE-keskuksen hanke SILE-projekti on järjestänyt tapahtumia yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Tammikuun tapahtuma järjestettiin yhteistyössä KTM:n Sile-projektin ja METKA-hankkeen kanssa.

Osallistujia: 80

2. Sisältö- ja media-alan osaamistapahtuma 21.5.2005

Sisältö- ja media-alan osaamistapahtumassa alan yritykset, oppilaitokset, kehityshankkeet ja osaajat voivat esitellä omia toimintojaan, tuotteitaan, palveluitaan ja osaamistaan. Yhteistyössä Media Forumin kanssa.

Osallistujia: 70

3. METKA-hankkeen päätös- ja CreaM-hankkeen aloitusseminaari 9.6.2005

Seminaarin otsikkona oli "Kerro kerro kuvastin..." Luovuus ja innovaatiot media- ja sisältöalan murroksessa.

Osallistujia: 75

4. Hightech Business Breakfast 30.9.2005 – "Sisältö ratkaisee parhaankin päätelaitteen menestyksen"

Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä Technopolis / Oulu Innovationin kanssa. Seminaarissa keskityttiin sisällön merkitykseen ja teknologian ja sisältöpalveluiden tulevaisuuden näkyymiin. Lisäksi kuultiin British Telecomin vieraan näkemyksiä media-alan kehityksestä.

Osallistujia: 73

5. Oulu-Tampere Trekking 0km 10.11.2005

Verkostoitumis- ja tiedotustapahtuma järjestettiin Tampereen MindTrek-mediaviikolla yhteistyössä seuraavien tahojen kanssa: HighTech Forum, Kaleva kustannus, Oulun kaupungin kasvusopimus, Media Forum ja Media Tampere.

Osallistujia: 80

6. Tiede tutuksi -seminaari 11.11.2005

Tiede tutuksi -seminaarissa keskityttiin tutkimuksen alueelliseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja palvelutehtävään sekä tiedeviestinnän haasteisiin tiedeyhteisössä ja mediassa. Seminaarin järjesti Oulun yliopiston taideaineiden ja antropologian laitos yhteistyökumppaneinaan Suomen Kulttuurirahaston Pohjois-Pohjanmaan rahasto, Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ja CreaM.

Osallistujia: 100

7. SMACK IN THE MIDDLE – Global is local or the other way round? 19.11. 2005

Seminaarissa keskityttiin mm. elokuvatuotannon markkinoiden muutokseen ja digitalisoitumiskehitykseen. Tapahtuman pääjärjestäjä oli POEM, CreaM toimi tapahtumassa yhteisjärjestäjänä.

Osallistujia: 71

8. Pohjois-Suomen media-alan koulutuksen tapaaminen 13.1.2006

Tilaisuudessa hahmoteltiin laajasti media alan oppilaitosten yhteistyön mahdollisuuksia ja välttämättömyyttä Pohjois-Suomessa CreaMissä tehdyn laajan koulutus selvityksen pohjalta.

Osallistujia: 29

9. CreaMin sisältöalan asiantuntijaverkoston tapaaminen 17.1.2006

Tilaisuudessa keskustelun herättäjinä olivat Professori Harri Oinas-Kukkonen, Luonnontieteiden tiedekunta, tietojenkäsittelytieteiden laitos Professori Jaana Tähtinen, Taloustieteiden tiedekunta, markkinoinnin laitos Rehtori Mauri Ylä-Kotola, Kuvataideakatemia, Ylitarkastaja Petra Tarjanne, KTM Yliopettaja Heikki Tunkkari, OAMK ja ohjelmajohtaja Pasi Kalliokoski, Media Forum, /Oulu Innovation. Tapaamisessa keskityttiin CreaMin henkilöstön johdattamina sisältötoimialan kehitys- ja selvitystyön kysymyksiin: 1) Sisältöalan yrityshaastattelut toimialatutkimuksen tukena, 2) Millaista sisältöalan koulutusta Oulun yliopistoon? ja 3) Millaista selvitystyötä ja koulutusta sisältöliiketoimiala ja yritykset kaipaavat?

Osallistujia: 37

10. Cultural Diversity and Creative Surroundings 18.1.2006, yhteistyössä Oulu11:n kanssa

Oulun kulttuuripääkaupunkihankkeen kanssa yhteistyössä järjestetty kansainvälinen seminaari, jossa lähestyttiin monitieteisesti luovuuden ja luovien innovaatioympäristöjen teemoja.

Osallistujia: 68

11. Creative Collaboration 16.3.2006 yhteistyössä Oulun yliopiston koulusteknologian yksikön kanssa

Monitieteisen seminaarisarjan avaus, jossa eri tutkijaryhmät lähestyivät mielenkiintoista teema-aluetta eri näkökulmista.

Osallistujamäärä: 19

12. Ukon päivän salamaseminaari – Luovuus ja johtaminen 4.4.2006

Miniseminaari, jossa alustuksina: 1) Elokuvaprojektin johtaminen – taiteesta tuotteeksi/
Tuottaja Jarkko Hentula, Juonifilmi Oy ja 2) Johtaminen ja luovuus – ilmeinen ristiriita/
Professori Anne Kovalainen, Turun kauppakorkeakoulu

Osallistujia: 35

13. Innovaatiopäivät – Idealiike yhteistyössä VTT:n kanssa 16.2. (VTT), 23.3. (OAMK) ja 11.4.2006 (Oulun yliopisto)

VTT:n Idealiike starttasi koko Suomen kattavalle kiertueelle yhteistyössä CreaMin kanssa Oulun yliopistolta. Koko yliopiston väelle suunnattiin ideointiworkshop, jonka tuloksena tavoitellaan tuhansia ideoita siitä, kuinka jokapäiväisessä elämässä voi hyödyntää erilaisia mobiilipalveluita. Samalla osallistujat oppivat ammattilaisten käyttämiä ideointimenetelmiä.

Osallistujamäärät: yhteensä 80
(10 henkeä 16.2., 10 henkeä 23.3. ja 60 henkeä 11.4.)

14. Miitti (Media- ja IT-alan iltatapahtuma) 26.4.2006 yhteistyössä Media Forum, Oulu Innovation, OAMK, Oulu11, Poem ja NFFC

CreaM hanke järjesti yhteistyössä Media forumin, Oulu11-hankkeen, Advance Mobile Oulu -konferenssin (AMO), Poemin, Oulu Innovationin ja NFFC:n kanssa ensimmäisen Miitin (Media- ja it-alan iltatapahtuma). Saman päivän aikana järjestettiin mobiilialan AMO-konferenssi ja Teknologia vs. kulttuuri jääkiekko-ottelu. Teknologian, sisällön ja kulttuurin toimijoita kutsuttiin illalla tapahtumaan, jossa teemana oli "Kulttuuri, kiekko ja kansainvälisyys".

Osallistujia: 92

15. Kulttuuriportaali NYT! 9.5.2006 yhteistyössä Oulun kaupungin kanssa

Kulttuuriportaali nyt! -tilaisuuden tarkoituksena oli avata keskustelu yhteisen strategian rakentamiseksi, resurssien yhdistämiseksi ja sisältöyhteistyön kehittämiseksi. Iltapäivän aikana kartoitettiin alustavasti osallistujien toiveita ja ideoita portaalin sisällöiksi ja palveluiksi

Osallistujia: 25

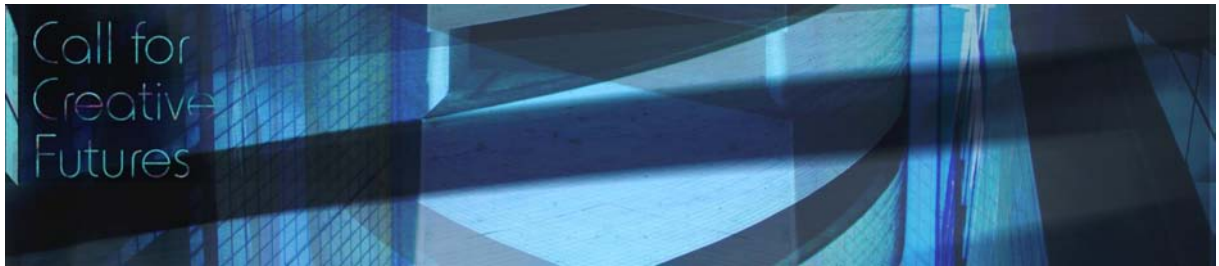
16. CreaMin Kehittämispäivät/ 2. sisältöalan asiantuntijaverkoston tapaaminen 17.–18.5.2006

Kutsuvierastapahtuma ja ohausryhmän ja henkilöstön kokoontuminen, jossa luotiin katsaus CreaMin toimintaan ja tutkimus- ja selvitystyöhön, esiteltiin Minne matka, luova talous?-kirjan toimitustyötä sekä ryhmissä perehdyttiin mm. seuraaviin aiheisiin ja tehtiin niistä myöhemmin toteutetut jatkosuunnitelmat:

1) Sisältöliiketoimialan monitieteinen koulutus (muoto, sisältö, sijoitus, rahoitus, yhteistyömahdollisuudet) ja 2) Sisältöliiketoimialan monitieteinen tutkimus (muoto, sisältö, sijoitus, rahoitus, yhteistyömahdollisuudet).

Osallistujia: 17

17. Call for Creative Futures (CCF) 10.–11.10.2006

Kansainvälinen konferenssi, joka järjestettiin yhteistyössä neljän eri yliopiston kanssa (Oulun yliopisto, Lapin yliopisto, Turun kauppakorkeakoulu ja Taideteollinen korkeakoulu). Konferenssista tuotettiin tapahtumakonsepti. Konferenssi järjestetään seuraavan kerran syksyllä 2007 Porissa. Lisäksi tehtiin kansainvälinen, englanninkielinen konferenssijulkaisu: Karkulehto, Sanna & Laine, Kimmo (eds) 2007: *Call for Creative Futures. Conference Proceedings*. Publications of the Department of Art Studies and Anthropology A. Literature 15. University of Oulu.

Osallistujia: 165 (lisäksi webin välityksellä 86).

Programme

Tuesday Oct 10th

Time: 9.15-18.30

Place: Lasaretti Festival Hall, Oulu

9.15

Registration

Sales exhibition of books opens

9.45

Morning coffee and introduction/ Dr. Sam Inkinen

10.00-10.45

Dialogue:

Pohjoisen yliopistot tulevaisuuden innovaatioympäristöinä

("Futures of Northern Universities as Innovation Environments")

Rectors of the University of Oulu, Lauri Lajunen and the University of Lapland, Mauri Ylä-Kotola

(In Finnish)

10.45-11.00

Discussion

11.00-11.45

Keynote:

Identifying and Influencing Future While It is Emerging

Mika Aaltonen
Head & Chairman of the Board, StraX, Helsinki University of Technology

11.45-12.00
Discussion

12.00-13.00
Lunch (at own expense)

13.00-18.30
Workshops
Places: Lasaretti Festival Hall and Linna Cabinet (30 presentations)

14.30-15.30
Coffee at Lasaretti Restaurant

20.00- 21.30
City Reception at the Oulu City Hall (Kirkkokatu 2)

22.00- 24.00
Celebrating the national day of Finnish literature:
Detention of the Creative Class
Publication of the book *Minne matka, luova talous?*
(Where heading, creative economy?)
Oulu City Theatre Restaurant

Wednesday Oct 11th
Time: 12.00-15.45
Place: Lasaretti Festival Hall, Oulu

12.00-12.30
Keynote:
Possibilities of Creative Knowledge Capital
Professor Pirjo Stähle, Finland Futures Research Centre

12.30-12.40
Discussion
12.40-13.10
Keynote:
The Age of Imagination: Art and Design on Centre Stage
President Sara Diamond, Ontario College of Art and Design

13.10-13.20

Discussion

13.20-13.50

Break, coffee. Panorama images from the Oulu area in the Festival Hall

13.50-14.30

Keynote:

The Democratisation of Everything

Roope Mokka and Alekski Neuvonen

Demos Think Tank Finland

14.30.-14.40

Discussion

14.40-15.10

Keynote:

How Innovative is your Organisation?

Dr. Sandra M. Dingli, University of Malta

15.10-15.45

Wrap-up

18. Verkostoitumistilaisuus Helsingissä 5.2.2007

Vapaamuotoinen verkostoitumis- ja tiedotustilaisuus Helsingissä yhteistyössä Turun kauppakorkeakoulun ja Taideteollisen korkeakoulun Porin yksikön Creative Leadership -hankkeen kanssa. Tilaisuudessa tiedotettiin CreaM-hankkeen päättymisestä ja *Minne matka, luova talous?* -kirjasta pääkaupunkiseudun yhteistyötahoille.

Osallistujia: 35

19. CreaM N SAARI- Sisältöalan asiantuntijaverkoston tapaaminen 14. –15.2.2007

Seminaari, jossa esiteltiin hankkeen tuloksia, julkaistiin CreaMin viimeinen artikkelikokoelma ja pohdittiin työryhmissä teema-alueita: Media-alan tutkimuksen ja koulutuksen haasteet, Sisältöalan bisneksen pullonkaulat ja Kulttuuriin ja sisältöön perustuva kehitys

Osallistujia: 20

5. Pilotointi

1. Innovointi virtuaalisissa ympäristöissä

CreaM oli mukana kehittämässä virtuaalisia innovaatiotyöpajamalleja monitieteellisessä toimijaryhmässä, johon kuuluvat A Head Network, Mindcom sekä CA Competence Audit. Ryhmä suunnitteli virtuaalisten työpajojen konseptointia sisältötuotannon innovaatiotoiminnan tarpeisiin. Konseptilla pyritään tukemaan innovointia siirtämällä prosessin aikana tapahtuvia toimintoja osittain verkkoympäristöön, jossa innovoijat voivat järjestää aivoriihiyöskentelyn tyyppisiä sessioita, käynnistää keskusteluita ja saada reaaliaikaisesti tukea toiminnalleen.

Lähtökohtana konseptin rakentamiselle oli ihmisten välisen vuorovaikutuksen ja kohtaamisten monimuotoisuuden tunnistaminen ja tämän monimuotoisuuden tukeminen innovatiivisuuden lisäämiseksi. Konseptin taustalla on ajatus siitä, että innovatiivisuutta voitaisiin parhaiten edistää tarjoamalla innovoijille mahdollisuus keskinäiseen (poikkitieteelliseen) vuorovaikutukseen, tutorointiin ja muiden tukipalveluiden käyttämiseen sekä fyysisessä että virtuaalisessa ympäristössä.

Konseptia edelsi työnimellä ”Creative Space” kulkenut malli, jossa yhdistettiin sisällöllistä, teknologista ja liiketoiminnallista osaamista monitieteisessä ja -vaiheisessa innovaatioprosessissa.

Jatkotoimenpiteet:

Ideasta yhdistettynä aiemmin ideoituun Creative Space -malliin jätettiin hanke-esitys SITRAan. SITRA teetti hankkeen toteutuksen aikana innovatiivisista työpajoista erillisen selvitystyön, jota varten konseptiyhteistyöesityksen suunnittelijat haastateltiin Helsingissä. Selvityksestä laadittiin erillinen, SITRAan omaan käyttöön tarkoitettu tutkimuskooste. (Tuominen, Tiina 2006: Innovointi virtuaalisessa ympäristössä – tulevaisuutta sisältöliiketoiminnan alalla?. Helsinki: SITRA)

2. Idealiike

VTT:n Idealiikkeen kuukauden mittainen, korkeakoulukaupunkeja kiertävä roadshow starttasi Oulusta 11. huhtikuuta 2006, kun VTT:n Idealiike ja Oulun yliopiston CreaM-projekti järjestivät ideointitapahtuman Oulun yliopiston Saalastinsalissa. Tapahtumassa kuutisenkymmentä osallistujaaideoi lyhyitä käyttötilanteen kuvauksia mobiilisovelluksista, joista olisi arjessa hyötyä. Valtakunnalliseksi levittäytyneessä Idealiikkeessä kerättiin Open source -periaatteella lopulta yhteensä 35 000 ideaa.

Jatkotoimenpiteet:

VTT on julkaissut idealiikkeen sivuston <http://www.idealiike.fi>. Idealiike, nykyisin Idea Movement on päässyt globaaliin vaiheeseensa. Tavoitteena on luoda kansainvälinen "open innovation space", jossa on mm. sosiaalisia ja yhteisöllisiä toimintoja.

3. Kulttuuriportaali Oulun seudulle

CreaM on ollut mukana käynnistämässä uudelleen alueellista kulttuuriportaali-hanketta ja jakamassa asiantuntijuutta hankkeessa. Hankkeeseen on sitoutunut laaja joukko toimijoita. Portaalia on hahmoteltu jo vuonna 2004 (KOTU) Media Forumin hankelistalla olleen Oulu4you.fi -hankkeen sekä Kallion aiemman 4DCultureVirus-hankkeen pohjalta. Kulttuuriportaali tulee olemaan Internetissä toimiva, Oulun seudun kulttuuritoiminnasta, -kohteista ja -tapahtumista tiedottava palvelukokonaisuus. Se sisältää kulttuurialan tietokantoja, tarjoaa laadukkaita ja attraktiivisia kulttuurisia sisältöjä ja verkottaa kulttuurialan toimijoita. Kulttuuriportaali on tiedotus- ja rekrytointikanava sekä näyttävä ikkuna Oulun seudun kulttuuriin. Kulttuuriportaali palvelee Oulun seudun asukkaita, matkailijoita ja kulttuuritoimijoita. Palvelun rakentamisessa huomioidaan mobiilipalvelujen kehittäminen ja liittäminen portaaliin.

Jatkotoimenpiteet:

CreaMin kokoon kutsumassa seminaarissa perustettiin 10-henkinen konsortio suunnittelemaan hanketta. Hankkeen hakija- ja hallinnoijatahoksi varmistui myöhemmin Oulun kaupunki. Portaalin suunnittelussa kulminoituu yhteinen tahto saada oululainen kulttuuri ja siihen liittyvät sähköiset palvelut ajan tasalle ja helposti tavoitettavaksi niin alueen asukkaille kuin myös matkailijoille. Hanke palvelee yhtä hyvin CreaM-projektin tavoitetta vahvistaa digitaalisen sisältötuotannon osaamista ja palvelutuotantoa kuin

Oulu11-hankkeen tavoitetta nostaa taide- ja kulttuuriosaaminen näkyväksi osaksi kaupunkikuvaa ja ihmisten arkea.

4. Mediaportaali ja media- ja sisältöliiketoiminta-alan toimialatutkimus

Media Forumin ja OAMK:n kanssa on lähdetty edistämään alueen Mediaportaalin sisällöllistä rakentamista. OAMK:n opiskelija on tehnyt tilaustyönä CreaM-hankkeelle selvityksen sisältöliiketoimialan käsitteistöstä ja kartoittanut tämän pohjalta alueen yritykset.

Selvitys aloitettiin keväällä 2006 haastatteluin, joiden kohteena on kaikkiaan 7 alan kasvuyritystä. Syksyn 2006 aikana laadittiin koko yrityskenttään suuntautuvan nettikyselyn kyselylomake sekä koottiin Oulun seudun media- ja sisältöliiketoiminnan yritysrekisteri, jossa on määritelty myös yritysten palvelut ja tuotteet. Rekisteriin otettiin mukaan yritykset, joiden keskeiseen liiketoimintaan sisältyy tuotteita ja palveluja, jotka kuuluvat digitaalisen sisältötuotannon piiriin. Rekisterissä on mukana myös sellaiset ICT-alan yritykset, joilla on merkittävää sisällöntuotantotoimintaa. Nettikysely toteutettiin Wepropol-pohjaisena marraskuussa. Kyselyssä pyrittiin selvittämään paitsi yritysten nykytilaa ja osaamistarpeita myös luovan toimialan erityispiirteitä. Lisäksi kyselyssä selvitettiin, millä tavoin yritykset toivovat tutkimustiedon jalkauttamista yrityksiin ja miten tutkimus- ja oppilaitokset voisivat joustavasti tukea yritysten tuotekehitystoimintaa. Selvitys tukee uusien toimintakonseptien kehittelyä niin koulutuksen kehittämisen kuin hanketoiminnankin osalta.

Jatkotoimenpiteet:

Media Forum ja POEM hyödyntävät yritysrekisteriä ja selvitysraporttia mm. luovien toimialojen kasvuselvityksessä. Kyselytuloksia käyttävät myös Oulun yliopisto ja Oulun seudun ammattikorkeakoulu alan kehittämistoimien ja koulutuksen suunnittelussa. Aineisto on myös muiden alueiden ja valtakunnallisten kehittäjätahojen käytettävissä. Yritysrekisteri on Media Forumin, Poemin, Oulun yliopiston V-LABin ja Oulun seudun ammattikorkeakoulun Viestinnän yksikön käytössä ja nämä tahot antavat tarvittaessa tietoa rekisteristä.

5. Miitti

CreaM-hanke järjesti yhteistyössä Media Forumin, Oulu11-hankkeen, Advance Mobile Oulu -konferenssin (AMO), Poemin, Oulu Innovationin ja NFFC:n kanssa ensimmäisen Miitin (Media- ja it-alan iltatapahtuma). Saman päivän aikana järjestettiin mobiilialan AMO-konferenssi ja Teknologia vs. kulttuuri jääkiekko-ottelu. Teknologian, sisällön ja kulttuurin toimijoita kutsuttiin illalla tapahtumaan, jossa teemana oli "Kulttuuri, kiekko ja kansainvälisyys". Vieraita saapui paikalle yli 90.

Jatkotoimenpiteet:

Tapahtuma kokosi merkittävän määrän sekä teknologian että kulttuurin toimijoita yhteen. Saadun palautteen mukaan tapahtumassa luotiin myös hyviä businesskontakteja. Konsepti on luovutettu Media Forumin käyttöön Oulu Innovationille.

6. Creative Collaboration

CreaM järjesti 16.3.2006 yhteistyössä kasvatustieteiden tiedekunnan koulutusteknologian tutkimusyksikön kanssa V-LABissa tutkijaseminaarin teemalla "Creative Collaboration".

Jatkotoimenpiteet:

Seminaari on suunniteltu osaksi sarjaa, jossa saatetaan tutkijaryhmiä yhteen eri teema-alueiden alle. Konsepti on jatkokehittelyssä Oulun yliopiston V-LABissa.

7. Pohjois-Suomen media-alan koulutusselvitys

Koulutusselvityksen tavoitteena oli kartoittaa opettajien näkemykset opetuksen ja sitä kautta osaamisen kehittämisen painopistealueista eri oppilaitoksissa. Tutkimuksessa kartoitettiin myös media-alan opettajuuteen liittyviä asioita monelta kannalta, ja vastaukset antavat mielenkiintoisen aineiston myös tästä aihekokonaisuudesta. Kyselyn kohteena olivat kaikki koulutusasteet peruskoulua ja lukiota lukuun ottamatta. Kysely lähetettiin 134 opettajalle, joista kyselyyn vastasi 84. Vastausprosentti oli 62,6, mitä on pidettävä erittäin hyvänä. Vastausprosentin perusteella voidaan sanoa, että kysely antaa luotettavan kuvan pohjoissuomalaisen opettajien käsityksistä tutkimuksessa kysytyistä asioista.

Kyselytutkimuksen lähtökohtana oli tarve nähdä pohjoissuomalainen media-alan koulutus ja sen painopisteet alan osaamisen kehittäjänä kokonaisuutena ja tarkasti. Kyselyssä saatua tietoa on verrattu valtakunnallisen *Viestintäalan ammattikuvat ja koulutustarpeet* -projektissa työnantajille tehtyyn kyselyyn alan osaamistarpeiden kehityksestä seuraavan viiden vuoden tähtämellä. Raporttia koulutusselvityksestä täydentää myös oppilaitosten profilointi, jolla pyritään ilmaisemaan, millaisia osaajia eri oppilaitoksista tulee työmarkkinoille.

Jatkotoimenpiteet:

Raportin pohjalta on ryhdytty suunnittelemaan oppilaitosten sekä eri koulutusasteiden välistä yhteistyötä Pohjois-Suomessa. Tätä varten on pidetty kaksi oppilaitosten edustajien tapaamista ja kolmas tapaaminen on keväällä 2007. Raporttia täydentämään on valmistumassa Anukka Tihisen pro gradu –tutkielma Lapin yliopiston mediatiede-oppiaineeseen Pohjois-Suomen yliopistoissa toteutetuista media- ja sisältöalan maisteriohjelmista. Tiivistelmä pro gradusta liitetään raporttiin kevään 2007 aikana, jonka jälkeen raportti jaetaan myös toimialan yrityksille.

8. Käsikirjoittajakoulutusohjelma

CreaM oli mukana valtakunnallisessa suunnittelukonsortion työssä digitaaliseen mediaan keskittyvän Käsikirjoittajakoulutusohjelman laatimisessa. Opetussuunnitelma on pääpiirteiltään valmis, ja sen tekemiseen ovat osallistuneet edustajat Taideteollisesta korkeakoulusta, Ylen draamatuotannoista, Oulun seudun ammattikorkeakoulusta, Oulun kaupungilta, POEMista ja Oulun yliopistolta. Ohjelma on valtakunnallisesti ainutlaatuinen, sillä se antaa yleisten käsikirjoittajavalmiuksien lisäksi valmiudet myös vuorovaikutteisen

digimedian käsikirjoittamiseen ja ohjelmien konseptisuunnitteluun. Leena Viitanen on tehnyt työn osaksi Oulun yliopiston koulutus- ja tutkimuspalveluiden ja osaksi CreaMin palveluksessa.

Jatkotoimenpiteet:

Suunnitelma hankkeistetaan Oulun yliopiston koulutus- ja tutkimuspalveluiden toimesta valtakunnalliseksi hankkeeksi.

9. Käsitteet koetukselle -verkkokurssi

CreaMissa on ideoitu ja suunniteltu "Käsitteet koetukselle" -verkkokurssia, joka johdattaa sisältöliiketoiminta-alaan sen avainkäsitteiden koetteluun ja problematisoinnin kautta. Kurssi pohjautuu CreaMissa tehtyyn käsitetutkimukseen (ks. "Käsite koetukselle – sisältöliiketoimialan käsitteiden kriittistä reflektointia" teoksessa *Minne matka, luova talous?*), ja sitä on ideoitu CreaM-tiimin kokoontumisissa sekä erityisinä teemapäivinä.

Jatkotoimenpiteet:

Käsittekurssia voidaan tulevaisuudessa hyödyntää sisältöliiketoiminta-alan asiantuntijakoulutuksessa. Käsittekurssin suunnittelua ja toteutusta jatketaan helmikuusta 2007 alkaen Oulun yliopiston koulutusteknologiayksikön Collab-hankkeessa, jossa pilotoidaan syksyllä 2007 sekä keväällä 2008 uusia oppimista tukevia yhteisöllisiä teknologioita.

Hankkeessa ovat mukana kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikön Koulutusteknologian tutkimusyksikkö, Englannin kielen laitos, CreaM/Taideaineiden ja antropologian laitos sekä Luonnontieteellisen tiedekunnan Tietojenkäsittelytieteiden laitos. V-LAB tarjoaa tälle monitieteiselle yhteistyölle innovatiivisen ympäristön pedagogisten toimintamallien ja uusien opiskeluympäristöjen suunnittelu- ja kehitystyöhön.

CreaMissa ideoitu ja Collab-hankkeessa toteutettava sisältöliiketoiminta-alan käsittekurssi toimii avauksena kahden muun, laajemman tulevaisuuden tavoitteen suuntaan. Ensinnäkin sisältöliiketoiminta-alalla on tilaus monitieteiselle katsaukselle, joka systematisoi jo tehtyä käsitetyötä ja kytkee käsitteitä niiden historiaan ja kulloisiinkin käyttökonteksteihin. Toiseksi tarvitaan jatkuvasti karttuva, alan käsitteenmuodostusta seuraava, open source -periaatteella toimiva mutta kuitenkin kriittisesti toimitettu virtuaalinen palvelu, joka toimii Wikipedian tapaan.

10. Johdatus mediakulttuurin tutkimukseen -luentosarjapilotti

Luentosarjapilotti järjestettiin CreaMin sekä elokuvatutkimus- ja kirjallisuus-oppiaineiden yhteistyönä, ja se oli avoin muun muassa CreaM-projektin toimijoille. Pilottisarjan koordinaattoreina ja luennoitsijoina toimivat elokuvatutkimuksen lehtori Kimmo Laine (elokuvatutkimus) sekä projektipäällikkö Sanna Karkulehto (kirjallisuus). Lisäksi kutsuluennot pilotissa pitivät FT Veijo Hietala (mediatutkimus), FT Sam Inkinen (mediatiede) ja VTM Pirkka Åman (valtiotieteet + taideollinen ala). Luentosarjapilotin tavoitteena oli testata eri oppiaineiden välistä, monitieteistä opetuskokonaisuutta MeTaL-maisteriohjelman opetussuunnitelman mukaisesti. Pilottiluentosarjaan osallistui noin 50 aktiivisesti keskustelevaa kuulijaa, ja sen saama kirjallinen palaute oli hyvää.

Jatkotoimenpiteet:

Luentosarja voidaan toteuttaa jatkossa yhtenä MeTaL-maisteriohjelman monitieteisenä opintokokonaisuutena. Lisäksi Taideaineiden ja antropologian laitoksessa jatketaan kirjallisuus- ja elokuvatutkimus-oppiaineiden onnistuneeksi osoittautunutta opetusyhteistyötä. Oulun yliopiston humanistisessa tiedekunnassa on käynnissä opetusministeriön määräyksestä laajamittainen tiedekuntauudistus, jossa nykyinen laitosmalli puretaan. Kirjallisuus- ja elokuvatutkimus-oppiaineet ovat alustavasti sopineet oppiaineiden välisestä yhteistyöstä tulevassa uudistuksessa.

11. Tieteen popularisointihanke “TietoPro”: Research meets business & audience

Oulun yliopistossa on CreaMin toimesta hahmoteltu tieteen popularisoinnin ja monialaisen verkostoyhteistyön kehitysprojektiä, jossa muodostetaan yliopistolle tieteen popularisoinnin malli ja verkosto. Yliopistossa tuotettu tieteellinen sisältö (kuten väitöskirjat ja pro gradut) ovat yrityksille ja laajemmalle yleisölle hankalasti saavutettavissa ja vaikeassa muodossa. Liian usein yhteiskuntaa ja liike-elämää auttava tutkimustieto jää yliopiston sisälle ja kirjaston hyllyihin. Yliopiston tulisi välittää tutkittua tietoa ympäristöönsä enemmän ja edistää tutkimuksen sovellettavuutta, alueellista kilpailukykyä ja innovaatiotoimintaa.

Tilaaaja-tuottaja-mallin ja monitieteisen konsortion voimin TietoPro-hankkeessa popularisoidaan yliopiston perussisältöä (pro gradut ja väitöskirjat) helposti tavoitettavana muotoon ja monipuolisia tiedonkanavia hyödyntäen. Projektissa edistetään tieteen ja liike-elämän/yritysten sekä yleisön kohtaamista sekä yritysten vuorovaikutusta oppi- ja tutkimuslaitosten kanssa.

Hankkeen tavoitteena on luoda silta yleisön, yritysten (myös mikrotason) ja tutkimuksen välille. Hanke hakee yhteiskunnallisesti ajankohtaista ja mielenkiintoisia tutkimuksia eri aihealueista (esim. kylmätutkimus, mobiiliteknologia, lääketiede, kulttuurintutkimus) tutkijakouluista ja asiantuntijaverkostoista sekä popularisoi aiheesta kirjoitettuja väitöskirjoja ja pro graduja katsauksenomaiseen ja yleisesti ymmärrettävään muotoon.

Vastaavasta toiminnasta on kokemusta CreaM-projektissa, jossa menestyksekkäästi popularisoitiin Mediatuottajan maisteriohjelman pro graduja ja julkaistiin niiden pohjalta kirjoitettuja artikkeleita. Pro gradujen kypsyysnäytteet ohjattiin artikkelimaiseen ja popularisoidumpaan muotoon. Näitä välitettiin yleisölle ja yrityksille eri mediakanavia hyödyntäen (web, julkaisut, seminaarit ja sähköpostiverkosto). Pro gradujen popularisointi oli mielekästä ja motivoivaa myös opiskelijoiden kannalta, jotka saivat samalla lukijoita ja hyödyllisiä kontakteja. Popularisoidut pro gradut olivat CreaM-hankkeen luetuinta materiaalia useine tuhansine lukijoineen (lähde: <http://www.oulu.fi/stats>, 2006).

Jatkotoimenpiteet:

Hankeideasta on tiedotettu keskeisiä toimijoita ja siitä on esitetty aloite ja valmis suunnitelma, joka on luovutettu Oulun yliopiston koulutus- ja tutkimuspalveluille.

HALLINTO

6. Ohjausryhmä

Ohjausryhmään kutsuttiin laaja edustusto toimialalta, ja se asetettiin yliopiston puolesta. Ohjausryhmän toimintaan kuuluu ohjaustoiminnan lisäksi asiantuntijuuden jakamista hankkeen seminaareissa, ja ohjausryhmän jäseniä on kutsuttu henkilökohtaisesti myös projektitiimin viikkotapaamisiin (Veijo Korhonen, Harri Oinas-Kukkonen, Liisi Huhtala, Timo Pärkkä, Petra Tarjanne). Ohjausryhmä kokoontui kaikkiaan 9 kertaa. Jokaisen ohjausryhmän kokouksen yhteyteen järjestettiin asiantuntijuuden jakamista mm. alustusten tai seminaarien kautta.

Ohjausryhmä on täydentynyt hankkeen aikana, ja on kaikkienensa ollut kokoonpanoltaan seuraavanlainen:

Liisi Huhtala, Professori, vararehtori, Oulun yliopiston taideaineiden ja antropologian laitos

Mauri Ylä-Kotola, Rehtori, Suomen kuvataideakatemia. Professori, Dekaan, Lapin yliopisto, taiteiden tiedekunta, Rovaniemi.

Tuomas Honka, Tutkimuskoordinaattori, Lapin yliopisto, taiteiden tiedekunta.

Harri Oinas-Kukkonen, Professori, Tietojenkäsittelytieteiden laitos, Oulun yliopisto

Jaana Tähtinen, Professori, Taloustieteiden tiedekunta, Markkinoinnin laitos, Oulun yliopisto

Marjo Mäenpää, Mediatuotannon professori, Taideteollinen korkeakoulu, Pori.

Pekka Abrahamsson, Dosentti, Research Professor, VTT, Oulu. Varajäsen Petteri Alahuhta, teknologiapäällikkö, VTT, Oulu.

Petra Tarjanne, Ylitarkastaja, KTM, elinkeino-osasto, Helsinki.

Kari Liukkunen, Kehityspäällikkö, Campus Futurus, Oulun yliopisto

Jarmo Eskelinen, Johtaja, Forum Virium, Hki

Jarkko Hentula, Tuottaja, Juonifilmi, Helsinki

Pasi Kalliokoski, Ohjelmajohtaja, Media Forum, Oulu Innovation. Klusterivastaava, Oulun kaupungin kasvusopimus.

Petri Kauppinen, Elinkeinojohtaja, Pudasjärven kaupunki

Veijo Korhonen, Business Development Manager, Refecor Oy, Oulu

Timo Pärkkä, Projektipäällikkö, Koulutus- ja tutkimuspalvelut, Oulun yliopisto

Juho Risku, Toimitusjohtaja, Helmi Technologies Inc, Oulu & U.S.A, hallituksen

puheenjohtaja Visualway Design, Oulu

Outi Rousu, Tuottaja, Periferia Productions oy, Haukipudas. Varajäsen:Markku Flink, toiminnanjohtaja, POEM-säätiö, Oulu

Tuukka Uusitalo, Viestinnän osaston johtaja, OAMK, Oulu
Mirva Tollet, Tutkimusasiantuntija, Sanomalehti Kaleva, Oulu
Lisa Lena Opas-Hänninen, Lehtori, dosentti, Englannin kielen laitos, Oulun yliopisto

Ohjausryhmälle luotiin www-sivustolle oma tiedostopankki, johon talletettiin mm. kokousten agendat, pöytäkirjat ja alustukset.

7. Henkilöstö

Hankkeessa ovat vuoden aikana työskennelleet seuraavat henkilöt:

Sanna Karkulehto, projektipäällikkö
Jetta Eklöf, projektikoordinaattori,
Juha Kronqvist, projektisuunnittelija,
Pirkka Åman, projektisuunnittelija
Aira Rusanen, projektitutkija
Leena Viitanen, projektitutkija
Ilmari Leppihalme, projektitutkija
Sam Inkinen, asiantuntija
Anne-Mari Laitala, harjoittelija
Anna-Maria Marttila, harjoittelija
Marjo Pääkkönen, harjoittelija

Lisäksi hanke on työllistänyt lyhytkestoisesti useita henkilöitä.

8. Arviointi

Hankkeen loppuarviointiin palkattiin ulkopuolinen henkilö. Loppuarviointi suoritettiin lähettämällä erilliset kyselylomakkeet projektin henkilöstölle, ohjausryhmälle ja postituslistalla oleville henkilöille. Postituslistalla olevat henkilöt arvioivat hankkeen tapahtumia, tiedotusta ja toimintaa. Ohjausryhmä arvioi edellä mainittujen lisäksi hankkeen tavoitteiden onnistumista, ohjausryhmätyöskentelyä ja ohjausryhmän roolia. Henkilöstö arvioi tapahtumien, tiedotuksen ja toiminnan lisäksi hankkeen työnjakoa ja tehdyn työn suhdetta hankkeen tavoitteisiin. Henkilöstön yhdeksästä jäsenestä kyselyn palautti viisi. 24-henkiseltä ohjausryhmältä palautetta saatiin myös viideltä. Postituslistalla olevien henkilöiden kysely lähetettiin noin 170 henkilölle, ja palautetta saatiin 22 henkilöltä.

Henkilöstö koki keskinäisen työnjakonsa tarkoituksenmukaisena ja yhteistyön sekä keskuudessaan sekä ohjausryhmän että yhteistyökumppaneiden kanssa toimivana. Projektille asetettujen tavoitteiden henkilöstö näki toteutuneen erinomaisesti kansainvälisen ja kansallisen verkostoitumisen ja yhteistyön osalta. Henkilöstö näki toimialan opintojen profiilin, tutkimuksen ja osaamisen perustan vahvistamisen sekä koulutus-, ohjelma- ja tiedonhankintapilotoinnin onnistuneen hyvin tai keskinkertaisesti. Opinto-ohjelman vakinaistamisen mahdollisuuksien selvittämisen Oulun yliopistossa henkilöstö näki toteutuneen erinomaisesti tai hyvin. Oman työskentelyn ja projektin tavoitteiden yhteensopivuuden henkilöstö koki onnistuneena. Tapahtumien taso ja sopivuus hankkeen tavoitteisiin koettiin erinomaisiksi tai hyväiksi. Tiedotuksen ja tiedonkulun todettiin kautta linjan toimineen erinomaisesti niin www-sivuston ja uutiskirjeen välityksellä kuin hankkeen toimijoidenkin (henkilöstö, ohjausryhmä, rahoittajat) välillä. Projektin tavoitteiden esilläolo koettiin osin onnistuneeksi, osin sen todettiin jääneen hieman hämäräksi. Projektin aktiivisuus koettiin erinomaiseksi. Projektin näkyvyys, innovatiivisuus ja hyödyllisyys nähtiin myös hyvinä.

Avoimessa palautteessa henkilöstö toivoi enemmän tutkimusta toimialan ja käsitteiden määrittelyn parissa. Alan todettiin olevan vielä sen verran hajanainen, että projektin tavoitteet eivät ihan kristallisoituneet. Lisätutkimusta kaivattiin myös kauppatieteen, johtamisen, markkinoinnin ja liiketoimintamallien alueilta ja näkökulmasta eli alan perustan vahvistaminen nousi keskeiseksi työnsaraksi. Myös enemmän laadukasta, vertaisarviointiin perustuvaa tutkimustyötä toivottiin. Vuorovaikutus yritysmaailmaan nähtiin kehittämisen tarpeessa olevana. Projektin johtaminen nähtiin asiantuntevana, mikä mahdollisti tehokkaan ryhmätyöskentelyn. Tiedotus koettiin myös onnistuneeksi. Call for Creative Futures –konferenssi 10.- 11.10.2006 hotelli-ravintola Lasaretissa, Oulussa nähtiin tärkeimpänä tapahtumana. Myös CreaM:n kehittämispäivät ja Sisältöalan asiantuntijaverkoston 2. tapaaminen 17.- 18.5.2006 koettiin tärkeänä.

Ohjausryhmä näki työskentelynsä sopivan projektin tavoitteisiin pääasiassa hyvin tai keskinkertaisesti. Ohjausryhmän kokousten nähtiin olevan tarkoituksenmukaisia ja asiapitoisia, tosin myös kehittämistarvetta nähtiin. Pääallekkäin puhumista kokouksissa koettiin olevan vähän ja järjestys säilyi hyvin. Mielenkiintoa ja keskustelua esiintyi hyvin. Pääpiirteissään päätöksiä tehtiin riittävästi, mutta osaltaan koettiin myös päätöksenteon olleen riittämätöntä. Pääosa vastanneista koki kokousten olleen sisällöllisesti rikkaita; toisaalta kokoukset nähtiin osin myös muodollisina. Projektin tavoitteista ohjausryhmä näki opinto-ohjelman vakinaistamisen mahdollisuuksien selvityksen sekä kansainvälisen ja kansallisen verkostoitumisen ja yhteistyön toteutuneen parhaiten, pääosin hyvin. Toimialan opintojen profiiliin, tutkimuksen ja osaamisen vahvistamisen ohjausryhmä näki toteutuneen myös pääosin hyvin. Koulutus- ohjelma- ja tiedonhankintapilotoinnin nähtiin onnistuneen hyvin tai keskinkertaisesti. Ohjausryhmän jäsenten roolin ja osallistuminen nähtiin vastauksissa osin tarkoituksenmukaisena, osin epätarkoituksenmukaisena. Ohjausryhmän suhde henkilöstöön koettiin pääosin hyvin toimivana, mutta tässä nähtiin myös parantamisen varaa. Julkaisujen sopivuus hankkeen tavoitteisiin nähtiin hyvänä, hankkeessa tehdyn selvitystyön ja hankkeen tavoitteiden yhteensopivuus hyvänä tai keskinkertaisena. Ohjausryhmän vaikuttavuus projektin toimintaan koettiin niin ikään hyvänä tai keskinkertaisena.

Ohjausryhmä näki tapahtumien sopivan hankkeen tavoitteisiin hyvin. Tapahtumien tasoa pidettiin erinomaisena tai hyvänä. Tiedotuksen nähtiin toimivan hyvin projektin henkilöstön ja ohjausryhmän välillä, www-sivuston ja uutiskirjeen välityksellä hyvin tai keskinkertaisesti. Kuukauden artikkeleiden aiheet nähtiin ykskantaan sopivina. Tieto tapahtumista kulki erinomaisesti tai hyvin. Projektin tavoitteiden koettiin lähes kaikissa vastauksissa olevan ymmärrettäviä ja selkeästi esillä, samoin toiminnan koettiin tukevan näitä tavoitteita. Hankkeen aktiivisuuden ohjausryhmä koki erinomaisena tai hyvänä, näkyvyyden ja innovatiivisuuden hyvänä tai keskinkertaisena ja hyödyllisyyden pääosin erinomaisena, mutta myös hyvänä tai keskinkertaisena.

Ohjausryhmän jäsenten avoimessa palautteessa toivottiin toisaalta projektin tarkoituksen ja tavoitteiden selkeyttämistä, vaikka niiden parissa todettiin tehtyn työtä. Palautteen mukaan yhteistyö projektin tutkijoiden kanssa olisi saanut olla tiiviimpää. Samoin ohjausryhmän jäsenten keskinäisen yhteistyön toivottiin olevan tiiviimpää. Yhtenä ehdotuksena kokousryhmätyöskentelyyn oli enemmän kokoontumiskertoja ja pienryhmiin jakautumista. Call for Creative Futures -seminaari ja Sisältöalan asiantuntijaverkoston tapaaminen todettiin hyödyllisiksi tapahtumiksi.

Postituslistalla olevista henkilöistä noin 2/3 oli osallistunut yhteen tai useampaan hankkeen järjestämään tapahtumaan. Vastanneista 2/3 näki tapahtumien sopivan hyvin tai erinomaisesti hankkeen tavoitteisiin, 1/3 keskinkertaisesti. Tapahtumien taso koettiin keskimäärin hyvänä. Tiedotuksen nähtiin toimivan erityisen hyvin uutiskirjeen

välityksellä, www-sivustolta eivät kaikki olleet löytäneet tietoja riittävän hyvin. Suurin osa vastanneista luki kuukauden artikkeleita ja koki niiden käsitelleen oleellisia aiheita. Valtaosa koki saaneensa tiedon hyvin tapahtumista, mutta osa keskinkertaisesti tai huonosti. Reilu puolet vastanneista näki projektin tavoitteiden olleen ymmärrettäviä ja selkeästi esillä, samoin hankkeen toiminnan tukeneen tavoitteita. Projektin aktiivisuus koettiin pääosin erinomaisena tai hyvänä, näkyvyys ja hyödyllisyys keskimäärin hyvänä tai keskinkertaisena ja innovatiivisuus hyvänä.

Avoimessa palautteessa myös postituslistalaiset totesivat, että projektin tavoitteet eivät oikein auenneet jo siitäkin syystä, että alan käsitteet ovat ongelmallisia ja käsitteenmäärittely keskeneräistä. Postituslistalaiset toivoivat enemmän yhteistyökontakteja käytännön työelämän toimijoihin sekä sisältöosaamiseen painottuvia tapahtumia, joissa varsinaiset kulttuurintuottajat, taiteilijat ja alan instituutiot olisivat mukana. Myös monitieteisyyden tärkeyttä korostettiin. Hankkeen yhteistyö ja verkottuminen koettiin kuitenkin onnistuneeksi. Kuukauden artikkeleita pidettiin erittäin hyvinä ja mielenkiintoisina. Kirjoituksiin toivottiin lisäksi case-juttuja onnistuneista käytännön esimerkeistä. Positiivista palautetta annettiin Minne matka, luova talous? -kirjan julkaisemiselle sekä projektin tiedotukselle. Selkeästi tärkeimpänä ja hyödyllisimpänä tapahtumana koettiin Call for Creative Futures.

Kaikkien ryhmien kokonaispalautetta tarkasteltaessa projekti koettiin onnistuneeksi erityisesti verkostoitumisen, yhteistyön ja tiedotuksen osalta. Kaikkein kiitellyintä tiedotuksessa olivat uutiskirjeet. Call for Creative Futures -konferenssi oli palautteen mukaan hyödyllinen, tarpeellinen ja onnistunut. Alalle kaivattiin koko alan ja käsitteiden määrittelyä; alan hajanaisuuden vuoksi projektin tarkoitus ja tavoitteet jäivät osin hämäräksi. Erityisen pidettyjä ja hyödynnettyjä olivat kuukauden artikkelit, mutta myös Minne matka, luova talous? -kokoomateoksesta pidettiin. Projektin kohteeksi toivottiin selkeämmin vielä niitä, jotka eivät ole alan asiantuntijoita eli suuren yleisön tavoittaminen kansantajuisemmalla kielellä nähtiin yhtenä keskittymisalueena tulevaisuudessa.

9.Lopuksi

CreaM-projekti on toiminut hyvin laajoilla rajapinnoilla, mikä on osaltaan aiheuttanut myös hämmennystä. Näitä moninaisia luovien toimialojen rajapintoja ovat mm. kytkennät kulttuurin eri aloihin ja ICT-sektoriin, innovaatiotoimintaan, alueelliseen kehittämiseen ja vetovoiman lisäämiseen sekä eri strategioihin. Toimiala on globaalistikin vaiheessa, jossa se vielä määrittelee itseään. Esimerkiksi CreaM-hankkeen avainkäsitteet ”sisältöliiketoiminta” ja ”luovien prosessien johtaminen” ovat projektin kuluessa laajentuneet käsitteiksi ”luovat toimialat” sekä ”johtaminen ja liiketoimintaosaaminen luovilla toimialoilla”.

Monet eri hankkeet valtakunnallisella ja kansainväliselläkin tasolla ovat pyrkineet osaltaan määrittelemään toimialaa ja sen vaikutuksia. Euroopan komissio on julkaissut hiljattain selvityksen ”The Economy of Culture in Europe” kulttuurin taloudesta ja luovasta teollisuudesta ja opetusministeriö raportit ”Kulttuurin arvo” sekä ”Luovien alojen yritystoiminnan kehittäminen. Verkostomainen toimintamalli”. CreaM-projektin julkaisut osallistuvat tähän keskusteluun ja toimialan määrittelyyn.

Vaikka hankkeen toiminta on ollut määräaikaista, on kaikista toimista pyritty muodostamaan jatkuvia prosesseja. Hankkeessa syntyi useita konkreettisia aloitteita ja malleja. Voimakas verkottuminen edisti ajatusten ja mallien jalostumisessa ja siirtymisessä eteenpäin.

CreaM-hankkeessa lähdettiin liikkeelle ruohonjuuritasolta: käsitteiden määritelmistä ja eri rajapintojen välisestä yhteistyöstä. Hanke on siis omalta osaltaan osallistunut keskusteluun sisältöliiketoiminnan ja luovien toimialojen nykytodellisuudesta. Kehittämistyötä on tehty säännöllisessä yhteistyössä eri valtakunnallisten toimijoiden kanssa.

Kaiken kaikkiaan hankkeessa pyrittiin ennakkoluulottomalla ja aktiivisella otteella kehittämään sisältö- ja media-alaa Oulun seudulla ja Oulun yliopistossa. Hanke sai näkyvyyttä ja huomiota myös pääkaupunkiseudulla, Turun alueella ja Lapissa. Yhteistyö eri toimijoiden välillä niin tapahtumissa, piloteissa kuin julkaisuissakin oli tuottoisaa. Eniten haasteita kohdattiin aidon monitieteisyyden saavuttamisessa sekä raja-aitojen ja ennakoasenteiden murtamisessa korkeakoulukonteksteissa. Lisäksi toimiminen akateemisessa ympäristössä, myös yliopiston ns. kolmatta tehtävää toteuttaen, on ollut työlästä. Akateemisen tiedon ja sen muodon ja toimialan (yritysten) tiedontarpeen kohtaamisessa on vielä paljon tehtävää. Raportin loppuun liittämämme Jetta Eklöfin ja Sanna Karkulehdon artikkeli ”Viestintäalan (liika)koulutus ja tulevaisuus. Mitä viestintäalan liikakoulutuspuheen jälkeen?” pyrkii avaamaan sitä monialaista problematiikkaa, jota CreaM-projektissa on työstyetty.

Jetta Eklöf & Sanna Karkulehto
Viestintäalan (liika)koulutus ja tulevaisuus
Mitä viestintäalan liikakoulutuspuheen jälkeen?

Julkaisusta Sam Inkinen & Sanna Karkulehto (toim.): Puhepidot Tornissa ja muita näkökulmia luovien toimialojen nykyhetkeen. Taideaineiden ja antropologian laitoksen julkaisuja A: 16. Oulun yliopisto.

Media- ja viestintäalojen koulutusta on käsitelty viime aikoina julkisuudessa kiihkeästi. Aiheesta käytyjen keskustelujen sävy on ollut pääsääntöisesti negatiivinen, ja näyttäisi siltä, että monesti koulutusta on käsitelty melko yksipuolisesti tai yleistäen. Yhtäällä on esimerkiksi kritisoitu media- ja viestintäalan oppilaitoksista rekrytoitavien harjoittelijoiden käyttöä ilmaisena, alan työllisyyttä vääristävänä työvoimana. Toisaalla on puolestaan kauhisteltu alan oppilaitosten sisäänottojen liian suurta määrää. Myös alan koulutuksen ylikuumenemisesta on puhuttu pitkään. Ministeritasolta lähtien on vedottu siihen, ettei nuorille koulutukseen pyrkiville tulisi tarjota katteettomia lupauksia alan työllisyydestä, joka ei näyttäisikään kasvavan odotusten mukaisesti. Ihmisen muisti on toisinaan sangen lyhyt: ei ole pitkä aika siitäkään, kun tilanne oli päinvastainen (ks. Raittila & al. 2006; Raittila 2006).

Ylikoulutusta ja päällekkäisyyksiä viestintäalan opintotarjonnassa varmasti on. Kuitenkin esimerkiksi Oulun yliopiston Mediatuottajan maisteriohjelmasta ja Oulun seudun ammattikorkeakoulusta valmistuneet mediatuottajat ovat kaikki työllistyneet alalle suoraan ja jopa ennen valmistumistaan. Koulutusten suunnittelu on lähtenyt elinkeinoelämän tarpeista, ja tulokset ovat olleet sen mukaisia. Opiskelijoita ei ole koulutettu työttömiksi. Monesti viestintäalan koulutuksen ongelma onkin sitä tutkineen Pentti Raittilan (2006; ks. myös Raittila & al.) mukaan siinä, että koulutussuunnittelu on useiden opintoja tarjoavien alan oppilaitosten opintosuunnitelmien osalta vanhentunutta. Elinkeinoelämän muutoksia ei ole otettu niissä vielä huomioon. Niissä tähdätään liikaa perinteisen mediateollisuuden tehtäviin eikä ole otettu huomioon esimerkiksi luovien toimialojen monialaisuuden vaatimusta eikä sitä, että median, talouden ja teknologian toimijat tulisi saattaa jo koulutusvaiheessa yhteen. Puhe on siis juuri siitä monialaisuudesta ja -tieteisyydestä, jota luovien toimialojen kasvun ja kansainvälistymisen on todettu jo CreaM-projektin alussa kaipaavan. Painiskelemme siis edelleen pitkälti samojen ongelmien parissa kuin hankkeen aloitusvaiheessa.

Palatkaamme vielä hetkeksi tarkastelemaan viestintäalan koulutuksesta käytyä julkista keskustelua. Sanalla sanoen: kriittistä tutkimusta, arviointia tai ennakkointia media- ja viestintäalojen tulevaisuudesta ja mahdollisuuksista ei julkisissa keskusteluissa ole juuri näkynyt. Kohuisan, oppilaitoksia syyttelevän mediajulkisuuden taustalla – tai pikemminkin siitä hieman syrjässä – on kuitenkin tehty myös pitkäjänteistä tutkimusta media- ja

viestintäalan työllisyyden ja koulutuksen nykytilasta sekä tulevaisuudesta. Vuoden 2006 keväällä julkaistiin Pentti Raittilan, Nina Olinin ja Sari Stenvall-Virtasen viestintäalan ammattikuvia ja koulutustarpeita arvioiva raportti *Viestintäkoulutuksen nousukäyrä. Monta tietä unelma-ammattiin ja suuriin pettymyksiin*. Tämän jälkeen Raittila ja professori Marjo Mäenpää ovat kirjoittaneet aiheesta artikkelit teoksessa *Minne matka, luova talous?* (2006). Myös Riku Oksman on ottanut CreaMin kuukauden artikkelissaan *Tuottaja vai liikkeenjohtaja? Näkökulma luovien alojen koulutukseen* kantaa aiheeseen (ks. Oksmanin artikkeli tässä teoksessa). (Ks. myös Eklöf & Karkulehto 2006.)

Raittilan, Olinin ja Stenvall-Virtasen raportti tuo yksipuolisen kritiikin sijaan esille ylikuumentuneeseen koulutustilanteeseen liittyviä poliittisia taustoja. Lisäksi siinä analysoidaan media- ja viestintäaloja kohdannutta yhteiskunnallista muutosta sekä siihen liittyviä osaamistarpeita ja uusia ammattikuvia. Osaamistarpeita käydään läpi esimerkiksi media- ja viestintäaloihin kuuluvan sisältötuotannon osalta, jolta odotetaan edelleenkin paljon. Myös niin sanottujen perinteisten ammattikuvien on ennakoitu muuttuvan tulevaisuudessa. Useissa niistä tarvittaisiin jo nyt sellaisia viestinnällisiä ja sisältöliiketoiminnallisia taitoja, joita työntekijöillä ei koulutuksensa puolesta ole. Raittilan mukaan voidaan aiheellisesti kysyä, onko nykyinen viestintäammattilaisten koulutus suuntautunut liiaksi perinteisen mediateollisuuden tehtäviin. Hyvä olisi myös pohtia, miten integroida luovat toimialat vanhaan ”savupiiputeollisuuteen”, kuten Sitran asiantuntija Tuovi Allén asian muotoilee (ks. luku I Pidot Tornissa tässä teoksessa). Allén viittaa lausumallaan siihen, etteivät pelkästään ammattikuvat ja mediateollisuus ole muuttumassa, vaan muutoksen äärellä on koko elinkeinoelämä (ks. myös Wilenius 2004).

Marjo Mäenpää (2006) jatkaa omassa artikkelissaan kysymällä, miten kansallinen innovaatiostrategia voi toteutua luovien toimialojen ja kulttuurialan koulutuksessa sekä koulutuksen suunnittelussa. Mäenpääkin tarjoaa ratkaisuksi monialaisuutta ja lisää siihen ongelmalähtöisen tutkimuksen. Luovien toimialojen opetuksen ja tutkimuksen tavoitteina tulisivat Mäenpään sanoin olla ”luovat yhteentörmäykset” ja ”sääntöjen rikkomukset”, joissa on yhteinen ymmärrys luovuudesta, säännöistä ja niiden tarpeesta – kuten myös tarpeesta kyseenalaistaa ja haastaa niitä säännöllisesti. Juuri tätä on monialainen ja -tieteinen yhteistyö parhaimmillaan: monien eri alojen yhteistä ja turvallista itsestäänselvyyksien kyseenalaistamista ja uudelleenahmottamista eli pohdintaa siitä, miten asioita voisi tehdä myös toisin. Ollaan siis myös luovuus- ja innovaatioajattelun lähteillä.

Oksmanin artikkelissa otetaan kantaa CreaMin tavoitteeseen kartoittaa uuden monitieteisen, luovien prosessien johtamiseen keskittyvän opinto-ohjelman vakinaistamisen mahdollisuuksia. Siinä nostetaan – aiheellisesti, kaikki kriittinen julkisuuspuhekin huomioon ottaen – esiin kysymys tämäläntyypin koulutusohjelman

tarpeellisuudesta. Suomessa on jo nyt enemmän kuin tarpeeksi kulttuuri- ja media-alan tuottajakoulutusta tarjoavia ammattikorkeakouluja. Mikä olisi uuden yliopistollisen opinto-ohjelman suhde ja ero niihin? Miksi lisätä korkeakoulutusta jo nyt koulutuksen liikatarjonnasta kärsivällä alalla?

Ratkaisuna Oksman pitää luovien toimialojen liikkeenjohtamiseen keskittyvää yliopistollista koulutusohjelmaa. Koska monien suomalaisten sisältöliiketoiminta-alan yritysten johdossa on tyypillisesti ollut henkilö, joka tuottajan tehtävien ohella toimii myös toimitusjohtajana, unohtuu helposti se tosiasia, että tuottaminen ja liikkeenjohtaminen ovat eri asioita. Hyvä tuottaja ei ole välttämättä hyvä liikkeenjohtaja ja päinvastoin. Tosin toki hyvässä tuottajassa voi olla aineksia myös liikkeenjohtajaksi. Etenkin luovilla toimialoilla monisärmäinen toimialatuntemus on tarpeen, ja esimerkiksi ammattikorkeakouluissa tuottajiksi opiskelleilla tämä tietämys jo olisi. Yliopistotasoinen jatkokoulutus voisi olla tässäkin mielessä ratkaisu monien yritysten kasvu- ja kansainvälistymispaineisiin. Myös oppivan organisaation sekä elinikäisen oppimisen ideaalit täytyisivät, kun yliopistollisen koulutuksen mallia mukautettaisiin yhteiskunnan tarpeisiin – minkä kaksiportainen tutkintorakenne tietysti teoriassa mahdollistaa jo nyt. Joillain aloilla teoria taipuu jo käytäntöönkin. Toivottavasti näin käy myös monitieteisiä toimintaympäristöjä edellyttävillä luovilla toimialoilla.

Etenkin luovien toimialojen johtamiskoulutuksessa tällaisten joustavien käytännön mahdollisuuksien toivoisi jatkossa toteutuvan, sillä tarvetta alan yliopistokoulutukseen ja -tutkimukseen olisi. Sen osoittaa muun muassa kauppa- ja teollisuusministeriön edustaja Petra Tarjanne (ks. Tarjanteen artikkeli tässä teoksessa), jonka mukaan alan kehitys suorastaan vaatii korkeakoulupoliittisia ratkaisuja. Myös Raittilan, Olinin ja Stenvall-Virtasen viestintäalan raportin sekä lukuisten alueellisten ja valtakunnallisten sisältötuotantoalan selvitysten mukaan jotain on tehtävä, kun väline- ja teknologiakeskeiset ammattikuvat vähenevät, monialaosaamisen merkitys kasvaa ja ammatilliset toimenkuvat laajenevat. Rutiinitehtävät siirtyvät yhä enemmän halvemmän työvoiman maihin, mikä on ollut Suomessa jo nähtävissä ICT-sektorilla. Ratkaisu tähän työtehtävävuotoon saattaisi kuitenkin löytyä sisältötuotantoalan muutoksesta sekä sen edelleen ennakoitusta kasvusta, mutta se edellyttää myös koulutusrakenteiden olemassaoloa.

Suomen vahvuus on viime vuosina ollut tunnetusti teknologisessa osaamisessa ja tietotaidossa. Toisaalta edellä viittaamamme toimialakehitys on osoittanut, että osaamisen yksipuolisuus ja teknologiapainotteisuus ovat miellettämissä myös heikkoudeksi. Korkealaatuisen teknologisen osaamisen yhdistäminen sisällölliseen osaamiseen ja liiketoimintataitoihin toimii heikosti. Suomi on siis korkean teknologian mutta matalan lisäarvon maa, jonka tulisi kehittyä asiakasta lähellä olevissa tuotannon vaiheissa: sisällöissä, käyttäjälähtöisyydessä, myynnissä ja markkinoinnissa – sekä Suomessa että

kansainvälisesti. Strategisella tasolla kyse on siis siitä, miten alan liikeyrityksiä jatkossa johdetaan.

Erityisesti tulevaisuudentutkijoiden, muun muassa Markku Wileniuksen (2004) mukaan tulevaisuuden Suomen mahdollisuudet liittyvät taloudellisen tuotannon ja kulutuksen dematerialisaatioon ja ”luovaan talouteen”. Yhä suurempi osa tuotteiden ja palveluiden arvosta on aineetonta, jolloin niiden kulttuuriset ominaisuudet, tekijänoikeudet ja inhimillinen pääoma muodostuvat talouteen vaikuttaviksi tekijöiksi. Tietoyhteiskuntakehityksessä on tultu vaiheeseen, jossa teknologian sijaan sisällöt ja sovellukset ovat kehityksen moottoreita.

Opetusministeriön ”Luovien alojen yritystoiminnan kehittäminen. Verkostomainen toimintamalli” -selvityksessä (2006) ratkaisua Suomen kilpailukyvyyn parantamiseksi haetaan luovien alojen yritystoiminnan vahvistamisesta. Kehitystyötä tehdään jatkossa neljän eri toimenpidekokonaisuuden kautta, jotka ovat 1) käsite- ja tutkimustoiminta, 2) yritysten toimintaympäristön kehittäminen, 3) kasvavien yritysten liiketoimintaosaamisen kehittäminen ja 4) osaamisen vahvistaminen. Raportin mukaan käsitteet tulisi selkiyttää ensin, minkä jälkeen voidaan aloittaa aloja tukeva tutkimustoiminta. Liiketoimintaosaamista parantavaa koulutusta tulisi keskittyä lisäämään ja yhtenäistämään kehittämällä monitieteisiä, oppilaitosten välisiä koulutusohjelmia.

Viestintäalan koulutusraportti (Raittila & al. 2006), useat opetusministeriön raportit ja osaamistarveselvitykset (esim. Stenvall 2001; Sisältötuotanto työryhmän väliraportti 2002; Luovien alojen yritystoiminnan kehittäminen 2006) sekä CreaM-projektissa vuosina 2005–2007 tehty, opetusministeriön toimenpidekokonaisuuksia jo ennakoitunut pohjatyö viestivät, että nyt olisi aika aloittaa tulevaisuuden osaajien korkeatasoinen, uusia tarpeita vastaava yliopistokoulutus. Alan nopeat muutokset asettavat perinteiselle yliopistokoulutukselle kuitenkin haasteita. Ongelmaksi muodostuu muun muassa se, ettei monitieteisyyttä ole huomioitu todellisena mahdollisuutena kuin vasta viime vuosina, ja edelleenkin monitieteisyys näyttää turhan usein jäävän hallintotason toiveiksi ja juhlapuheiksi. Käytännön toteutuksessa aito, vuorovaikutuksellinen monitieteisyys tuo suunnitteluun mukaan haasteita, joihin näyttää olevan hankala vastata. Millä keinoin vaikeudet olisivat voitettavissa? Miten haasteista tulisi mahdollisuuksia?

Ihan ensimmäiseksi haasteisiin voidaan lähteä vastaamaan kokoamalla riittävän monipuoliset voimat peräänkuulutetun monialaisen, uusia tarpeita vastaavan sisältö-, viestintä- ja media-alojen koulutuksen toteuttamiseen. Siihen tarvitaan myös aimo annos päättävän tason uskallusta, pitkäjänteisyyttä ja näkemystä. Nyt täytyy miettiä uudenlaisia ja rohkeita (luovia ja innovatiivisia!) tapoja yhdistää ja verkottaa toisiinsa kulttuurisen, teknologisen ja liiketaloudellisen osaamisen sekä niihin kytkeytyvien erikoisalojen aineksia. Tämä tulee tehdä yhteistyössä paitsi eri tieteenalojen edustajien, myös eri

koulutusasteiden ja oppilaitosten, kuten esimerkiksi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välillä. Siten voimme rakentaa joustavia jatko-opintopolkuja sekä ammatillisen opetuksen ja tutkimuksen yhdistäviä huippuyksiköitä, joissa on edustettuina oppilaitosten painoalat ja profiilit. Erityisen tärkeää on jatkossakin kytkeä opetus, tutkimus ja koulutus suunnittelu tiiviisti elinkeinoelämään. Monitieteisenä, tutkimusperustaisena sekä yhteiskunnallisiin vaikuttavuustavoitteisiin nivottuna oppimisjatkumona koulutukselta voidaan aidosti odottaa merkittävää roolia tulevaisuuden talouden kehittämisessä.

Lähteet

- Eklöf, Jetta & Karkulehto, Sanna 2006: Viestintäalan koulutus ja tulevaisuus. Sanomalehti Kaleva 28.6.2006, 2.
- Luovien alojen yritystoiminnan kehittäminen 2006: Luovien alojen yritystoiminnan kehittäminen. Verkostomainen toimintamalli. Opetusministeriön julkaisuja 2006:47. Helsinki: OPM.
- Mäenpää, Marjo 2006: Luovan luokan koulutus. Teoksessa Sam Inkinen, Sanna Karkulehto, Marjo Mäenpää & Eija Timonen (toim.): Minne matka. Luova talous? Oulu: Rajalla, 185–194.
- Raittila, Pentti; Olin, Nina & Stenvall-Virtanen, Sari 2006: Viestintäkoulutuksen nousukäyrä – monta tietä neljään ammattiin ja suuriin pettymyksiin. Viestintäalan ammattikuvat ja koulutustarpeet -tutkimusprojektin loppuraportti. Tampereen yliopiston tiedotusopin laitos. Julkaisuja C 40/2006. Tampereen yliopisto.
- Raittila, Pentti 2006: Pelastaako luova talous viestinnän ylikoulutetut? Teoksessa Sam Inkinen, Sanna Karkulehto, Marjo Mäenpää & Eija Timonen (toim.): Minne matka. Luova talous? Oulu: Rajalla, 179–184.
- Stenvall, Sari 2001: Sisältötuotanto - työryhmän väliraportti 3: Sisältötuotantoalan osaamistarveskenaario. Opetusministeriön työryhmien muistioita 2001, 18. Helsinki: OPM.
- Sisältötuotanto työryhmän väliraportti 2002: Sisältötuotanto työryhmän väliraportti 6: Sisältötuotannon tulevaisuus 2007. Opetusministeriön työryhmien muistioita 2002:16. Helsinki: OPM.
- Wilenius, Markku 2004: Luovaan talouteen. Kulttuuriosaaminen tulevaisuuden voimavarana. Helsinki: Edita.

9. Liitteet

Inkinen, Sam & Karkulehto, Sanna & Mäenpää, Marjo & Timonen, Eija: Minne matka, luova talous? Oulu: Rajalla. ISBN 952-5271-58-7.

Inkinen, Sam & Karkulehto, Sanna (toim.) 2007: Puhepidot Tornissa ja muita näkökulmia luovien toimialojen nykyhetkeen. Taideaineiden ja antropologian laitoksen julkaisuja A. Kirjallisuus 16. Oulun yliopisto. ISSN 1239-0615, ISBN 978-951-42-8379-6.

Karkulehto, Sanna & Laine, Kimmo (eds) 2007: Call for Creative Futures. Conference Proceedings. Publications of the Department of Art Studies and Anthropology A. Literature 15. University of Oulu. ISSN 1239-0615, ISBN 978-951-42-8374-1.